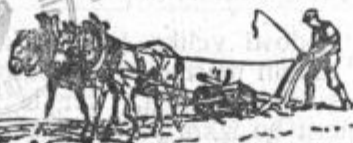

030026843

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

registrovana sadruga s omejeno svezno

Štev. 1.

V Ljubljani, 15. januarja 1939.

Leto 56.

Vsebina: Opozorilo naročnikom. — Gradba silosov. — Sožitje med krompirjem in koruzo. — Lucerna. — Važnost humusa v zemlji. — Pravilno vzdrževanje lemeža olajša oranje. — Zakaj male količine gnojila ne koristijo in niso rentabilne? — Hlevski gnoj in detelja. — Hlevski gnoj sam vedno ne zadostuje! — Dve uri na dan dela kmetijski delavec za škodljivce. — Uničevanje predenice. — Umetni travnik je že v tretjem letu odrekel. — Cepljenje češenj. — Varstvo ptic. — Kakšna je zemlja v vinogorju Slov. Bistrice. — Pastinak. — Sončne tople grede. — Ali moremo nadomestiti oves v prehrani konjev? — Crkavanje prascev je bolje preprečiti kot boleznj lečiti! — Kako se okuži mleko? — Kmečko maslarjenje. — Bliža se čas nasada. — Dedno pravo francoskih kmetov. — Uporaba strojev in orodja ter strojne zadruga. — Tržno poročilo. — † Lojze Bec. — Vabila na občne zборе. — Načrt za razdelitev nagrad naročnikom.

Opozorilo naročnikom.

Od mnogih naročnikov in podružnic smo bili naprošeni, da odložimo rok za plačanje naročnine in za prijavo udeleževanja pri nagradnem tekmovanju, ker so pač prazniki in druge obveznosti ob novem letu marsikomu izpraznile žep.

V želji, da nikogar ne prikrajšamo in vsakemu naročniku omogočimo sodelovanje pri nagradnem tekmovanju,

odlagamo rok za prijavo in plačanje naročnine do 15. februarja 1939

in obenem opozarjamo podružnice in naročnike, da poznejše prijave ne bomo mogli več upoštevati. Obenem ponovno objavljamo na prvi inšratni strani „Načrt za razdelitev nagrad naročnikom“, da se smejo tudi oni bivši naročniki, katerim smo list poslali na ogled, poslužiti odrezka za prijavo.

Uredništvo.

Gradba silosov.

Lani je bila osnovana „Privilegirana družba za silose“ z glavnico 220 milijonov dinarjev. Prvotno je bil namen te družbe, da zgradi le v izvoznih centrih silose, v katere bi se spravil presežek žita, ki je namenjen za izvoz. Izkustva namreč uče, da moramo v rodnih letih hiteti z izvozom žita, ker nimamo dovolj prostora za njegovo skladiščenje. To hitenje nam je nanese obütno škodo, saj smo morali žito prodajati po nizkih cenah na svetovnih trgih, medtem ko bi mogli pozneje doseči boljše cene. Seveda so potrebni tudi silosi v pasivnih krajih za preskrbo prebivalstva, oziroma manjši zbiralni silosi v produktijskih centrih. Čeprav je družba potrebo teh vrst silosov uvidela, vendar pa glede njihove gradnje prvotno ni hotela iniciativno nastopiti, temveč je hotela njihovo gradnjo prepustiti zasebni iniciativi,

predvsem združništvu, ki bi ga s krediti podpirala.

Pri razmotrivanju teh vprašanj pa se je gornje prvotno mnenje spremenilo in družba je predala za interesiranim ministrstvom predlog za vso mrežo silosov v državi. Iz tega predloga je posneti, da si zamišlja družba zgradbo treh vrst silosov.

Zgradilo naj bi se 5 velikih silosov s kapaciteto 1000 vagonov za vsakega in sicer v izvoznih rečnih pristaniščih: Beogradu, Pančevu, Petrogradu, Šabcu in enem kraju ob Tisi. Omenjeni silosi bi bili moderno urejeni, tako, da bi se žito pred skladiščenjem sušilo, sortiralo in tipiziralo za izvoz. Njihova gradnja bi stala okoli 60 milijonov din.

Dalje bi se zgradilo 20 zbiralnih silosov s kapaciteto 100—500 vagonov za vsakega, kar bi stalo okoli 34 milijonov din. Zgradili bi se v

Mladenovcu, Smed. Palanki, Kragujevcu, Kruševcu, Leskovcu, Zaječaru, Kumanovem, Novi Gradški, Djakovu, Velikem Gradšču, Jagodini, Prištini, Bihaču, Slavonski Požegi, Bjelovaru, Bjelini, Nišu, Kostajnici, Našicah in Požarevcu.

V tretji vrsti bi se zgradili mali silosi za pasivne kraje, ki bi bili navadna skladišča. V poštev pridejo kraji: Nikšić, Mostar, Podgorica, Gospić, Prijedor, Goražda, Čapljina, Berane in Raška.

Končno je v programu tudi gradnja silosov za sadje, ki se izvažajo, in sicer v Brčkem, Skoplju, Užicah, Požegi, Novem Sadu, Mariboru, Ljubljani, Zagrebu in Valjevu. Tem silosom bi bile priključene tudi hladilnice, tako da bi se sadje moglo do spomladi očuvati.

Kombinirani silosi za vse vrste proizvodov pa bi se naj zgradili v Šabcu, Nišu in Goraždi.

Po tem načrtu dobi Slovenija le 2 silosa za sadje in nobenega za žito. Čeprav priznamo, da je potreba silosov, kjer se zbira žito za izvoz, samo v južnih žitorodnih krajih, ne moremo pa se strinjati z načrtom, češ, da Slovenija ne rabi zbiralnih silosov ali takšnih za preskrbo prebivalstva s hrano. Naše Prekmurje in podravsko-mursko polje proizvaža žito čez lastno potrebo in ker so omenjeni kraji gosto naseljeni s siromašnimi kmeti, so prisiljeni žito takoj po žetvi prodati, seveda po nizki ceni. Za te kraje bi bil vsaj en zbiralni silos nujno potreben, kjer bi mogel tamkajšnji kmet svoj presežek vnovčiti po primerni ceni. Še bolj nerazumljivo pa je, da pokraji-

na, ki uvaža do 10.000 vanogov žita, ni bila upoštevana pri razdelitvi silosov za preskrbo pasivnih krajev. Zanimivo bi bilo vedeti vzroke za to!

Z dodelitvijo 2 silosov za sadje moramo biti za začetek zadovoljni. Važno je le vprašanje, kakšno kapaciteto bodeta dodeljena silosa imela. Posebno silos v Mariboru bi moral imeti veliko kapaciteto, saj je njegova okolica znan in priznan produkcijski okoliš kvalitetnega sadja. Zdi pa se nam umestno, da opozorimo merodajne na to, da je potrebno poleg silosa za sadje zgra-

dit tudi zadosti veliko tovarno za izdelavo sadnih marmelad in sokov, oziroma sušilnice sadja, ker le v tem primeru bo izkoriščanje našega sadnega bogastva ekonomično in popolno v trgovskem pogledu ter bo naš kmet od tega imel primerne koristi. Za prvovrstno sadje se bo tudi v nenormalnih letih vedno našel kupec, pereče pa je vprašanje vnovčevanja drugovrstnega in gospodarskega sadja, ki kot znano, znaša skoro $\frac{3}{4}$ sadnega pridelka — in ki ga v normalnih letih težko, a v nenormalnih sploh vnovčiti ne moremo!

ko bodo dosegli kar sto stotov na ha in jaz jim to verujem.

Prof. Ferraguti ni obstal samo pri pšenici. Kot vsestranski kmetijski strokovnjak se je zadnja leta intenzivno bavil s problemom, kako povečati pridelke krompirja in koruze. Rešil je to uganko z načinom, ki ni povsem tuj tudi čitateljem „Kmetovalca“.

Prvič silno globoko oranje (70 do 80 cm), ki ga more izvršiti samo stroj. Namen tega dela je vloviti in ohraniti čim največjo množino padavin. Strojni plugi obračajo zemljo 45 cm globoko, ostalih 25—30 cm se zemlja s posebnim plugom le rahlja.

Drugič obilna gnojitev s hlevskim in vsemi tremi vrstami umetnih gnojil. Izkušnje so pokazale, da moremo tudi iz mrtvice, ki pride na površje pri globokem oranju, dobiti prav krasne pridelke, če jim le damo dovolj tistih snovi, ki jih nimamo ali ki jih sicer ima, toda v takem stanju, da ne morejo še koristiti rastlinam. Ugodne posledice globokega oranja so še druge. Plevel, ki je leto za letom globoko zaran, izgine. Koreninice vsejanih ali posejanih rastlin sežejo radi rah-

Poljedelstvo.

Sožitje med krompirjem in koruzo.

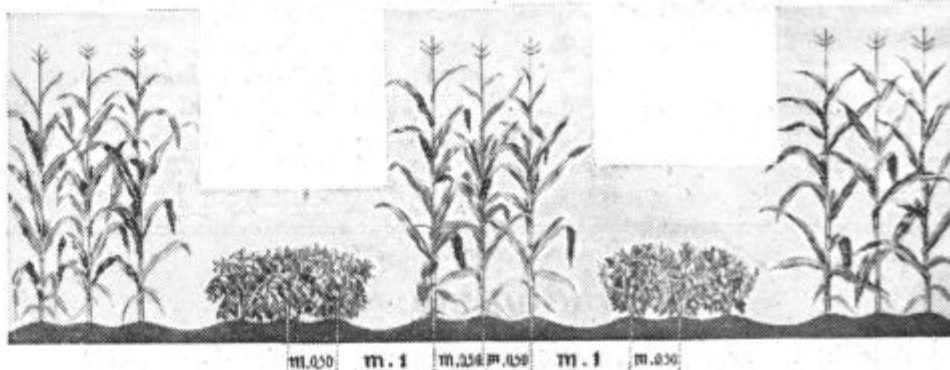
France Magajna.

Morda se ne domisli vsak te resnice, da ni na svetu nobena stvar tako popolna, da se ne bi dala več izboljšati. Noben način gnojenja koristnih rastlin ni tako dovršen, da bi ga nihče več ne mogel nadkriliti. Ako mi kmetje mrtvo sledimo pododovanim metodam kmetovanja, bomo sicer pošteti, v nočeh bomo spali mirno, bomo pa, žal, ostali vedno na eni in isti točki. To bi ne bilo hudo, ko bi ves svet bil tak; če pa naši sosede lezejo počasi, a neprestano naprej, bomo prav kmalu ostali daleč zadaj. To pa nikakor ni prav.

Ker smo danes prirajžali do „srečnih“ časov, ko narodi drže drug drugega za vrat in ko se vsak poedini trudi za gospodarsko neodvisnost in hoče živeti ob svojem, je postalo nujno potrebno, da se pridelki, zlasti kmetijski, čim bolj povečajo. Dočim so bili doslej visoki pridelki predvsem važni za kmeta, so odslej postali narodne važnosti. Danes je za vsako državo nujna potreba, da se izboljšajo in povečajo njeni kmetijski produkti. Taka stvar se pa ne doseže kar tjavendan. Potrebne so najprej dolge in temeljite študije, ki jim sledi neštetilni poskusi v malem. Po takem trudu in prizadevanju je nemogoče dvomiti, da bi uspehi izostali.

V tem pogledu je krasne uspehe dosegla Italija. Predvsem v pridelovanju pšenice. V letih, zdaj že pozabljenih, je po italijanskih žitnih poljih silno pustošila žitna rja, ki je hujše od vsake toče uničevala pridelke. Milo podnebje je bilo kar prikladno za to bolezen. Strokovnjaki so začeli misliti, kako bi se dalo temu

odpomoči. Pojavil se je profesor Strampelli in s križanjem domačih sort pšenice z japonskimi vzgojil povsem nove, ki so bile proti rji odpornejše ali, ki so rji ušle s tem, da so dozorele tako zgodaj, da jih rja ni mogla več ugonobiti. Vsa Italija seje danes izključno samo Strampellijevo pšenico. Izjema so le se-

verni del Julijske Krajine, kjer se te vrste niso mogle uveljaviti iz enega ali drugega vzroka, med katerimi bi bil poglavitni zimska pozeba.

Za Strampellijem je postal splošno znan prof. Ferraguti, ki je uvedel svoj znameniti „integralni način pridelovanja pšenice“, ki ga hočem ob primernem času opisati v „Kmetovalcu“. Njegova metoda obstoja na kratko v tem, da damo pšenici popolnoma vsega, kar potrebuje in to v zadostni meri. Uspehi so bili neverjetni. Iz prejšnjih povprečnih 10—30 stotov na ha so narasli pridelki do normalnih 40, izjemoma pa tudi 70 ali celo več stotov na ha. V dobrem desetletju se je celotni pridelok pšenice v Italiji skoro podvojil. Poedini kmetovalci danes ponosno zatrjujejo, da ne bo dolgo,

losti zemlje v velike globine, najdejo na ta način mnogo več hrane in obenem se manj zmenijo za sušo. Malemu kmetu, ki nima strojev na razpolago, je globoko oranje le pretrd oreh. Ne kaže mu drugega, kakor da orje do tiste globine, do katere pač more.

Krompir in koruza sta dve okopavini, ki pa zahtevata od podnebja vsaka svoje. Krompirju ugaja hladno in zmerno vlažno podnebje, koruza pa hoče sonca in obilo toplote in tega zlasti proti koncu svoje življenjske dobe. Strnjena setev koruze ni najboljša, ker se rastline med sabo preveč senčijo. Na drugi strani je krompir za rahlo senco hvalježen.

Na te stvari je pomislil Ferraguti in sklenil sejati oziroma saditi obe

rastlini v izmeničnih vrstah. Uspehi so bili prav zadovoljivi. Z nadaljnjim poskušanjem je dognal najboljšo metodo, ki jo nazorno kaže slika. Mesto da se izmenjujejo poedine vrste, se izmenjujejo po tri vrste koruze s tremi vrstami krompirja. Krompirjeve vrste so med seboj oddaljene po 50 m in koruzne isto tako. Med krompirjevo trojko in med koruzno trojko je pa pustil meter prostora. Vrste ene ali druge rastline so toliko goste, da ne dovolijo plevelu obstanek, široki prostor med trojkami je pa mogoče z okopavalnikom obdelovati vse leto.

Ta metoda omogočuje koruzi vso možno sončno svetlobo, na drugi strani pa visoka koruzna stebela rahlo senčijo krompirjeve vrste. Soseščina je potemtakem obema koristna in končno največ koristna kmetu samemu. Uspeh te metode je bil tako sijajen, da so pisali o njem skoro vsi listi in da je vzbudil pozornost tudi v drugih deželah.

Poskusi v preteklem letu so se izvršili v najneugodnejših krajih Ita-

lije, v lombardskih „brughierah“, t. j. na kamenitih, nerodovitnih zemljiščih, kjer najbolje uspeva še vresje. Srednji pridelek krompirja na ha znaša v Italiji 49 stotov, srednji pridelek koruze na ha pa 21 stotov. Po Ferragutijevi metodi so pa lani pridelali v lombardskih puščah 593 stotov krompirja na ha, koruze pa istotam 72 stotov na ha. Krompirja desetkrat več in koruze trikrat!

Če torej pomislimo, da smo povečali pridelek krompirja s pol vagona na šest vagonov, ne moremo več oklevati. Potrebno je, da sledimo vzgledu drugih. V Romuniji so mnogi veliki posestniki že lani poskušali Ferragutijev način, a ne s krompirjem in koruzo, marveč s peso in koruzo. Tudi tam so znatno povečali pridelek obojega.

V kraju, kjer sem doma, ni novega načina še nihče preizkusil, ker je ljudem v obče še neznan, preizkusili ga pa bomo nekateri že to leto, ako Bog da, in v jeseni bom poročal.

Lucerna.

Nerazumljivo je, da lucerno ne seje vsak živinorejec, ko je vendar znano, da daje mnogo in izvrstne živalske hrane, da obogati zemljo z dušikom in tudi sicer povoljno upliva na kakovost zemlje. Dosti je kmetovalcev, ki ne poznajo zahteve lucerne in če so potem doživeli neuspeh, ne iščejo krivic v svojem neznanju, temveč v zemlji, podnebnju, semenu itd. Zato ne bo odveč, če opozorimo na glavne zahteve, ki jih lucerna stavi na rastne prilike in negovanje.

Lucerna ima zelo globoko segajoče korenine in ta okolnost ji pride v dobro, posebno v suhih pokrajinah, ker zamore izkoristiti tudi ono vlago, ki je druge poljske rastline ne morejo. Kljub omenjeni prednosti glede preskrbe z vodo, pa lucerna ne more uspevati, ako zemlja ne vsebuje dovoljno apna. Z malimi izjemami (Pohorje, Kozjak itd.) so vse naše zemlje v Sloveniji nastale na apnencu. Vsled obilnih padavin, pa je v mnogih, če ne pri večini, apno izprano iz gornjih plasti v nižje, tako da apno najdemo šele 60—80 cm globoko. Kot je znano, se presnavljanje in osvajanje hrane vrši v površinskem do 30 cm globokem sloju, ker le v njem lahko žive koristne bakterije in ima do njih dostop kisik iz zraka, ki je pri procesu pre-

snavljanja nujno potreben. Izprano apno torej tudi lucerni ne more bog ve kaj koristiti, čeprav ga s svojimi koreninami doseže. Zemlja, v katero položimo lucernino seme, mora torej v površinskem sloju vsebovati apno in če tega ni, ga pač treba dodati z apnenjem 1—2 leti pred setvijo.

Lucerna je dalje zelo občutljiva za kislota tla. Na takšne zemlje je torej ni sejati, če pa se to le stori, pa šele takrat, ko smo zemljo z zračenjem in apnenjem razkislili. Ravno tako lucerna ne uspeva dobro na zemljah, kjer je površina talne vode visoka. Vsaj 50—60 cm pod površino mora gladina talne vode ležati tudi v zimskem času, ker sicer posevek lahko zmrzne.

Razen apna rabi lucerna kalij in fosforno kislino za svojo rast. Hitro propadanje lucerne in zmanjšanje donosnosti je skoro vedno pripisati pomanjkanju omenjene hrane. Tudi takozvana „utrujenost za lucerno“ je posledica tega in zato lucerno sejemo na isto polje šele po 5—6 letih. Ne smemo namreč pozabiti, da se letno s 4—5 kratno košnjo odvzame na 1 ha okoli 200 kg čistega kalija (500 kg 40% kalijeve soli) in 70—80 kg fosforne kisline (400—500 kilogramov superfosfata). Brez gnojenja z odgovarjajočimi umetni-

mi gnojili, torej tudi na zemljah, ki so v dobri moči, ne bomo dosegli skozi več let zadovoljujoče uspehe.

Lucerna usvaja dušik iz zraka in radi tega ji ga navadno ni treba dodajati. Razen tega se na preveč z dušikom gnojenih njivah rade nasejajo trave, ki končno lucerno zadušijo in izpodrinejo. Vendar je malo gnojenje z dušikom v prvem letu, dokler se na koreninah niso naselile dušik usvajajoče bakterije, vedno unestno na takšnih zemljah, na katerih predposevka nismo gnojili s hlevskim gnojem. V naših prilikah so torej najboljši predposevki koruza, krompir, repa in konoplja, katerim se navadno gnoji s hlevskim gnojem.

Če gnojimo z zgoraj omenjenimi umetnimi gnojili lucerno, bomo dobro storili, ako to opravimo pred nastopom zime ali pa zelo rano spomladi. Kot najboljše fosforno gnojilo za naše prilike je posebno pri lucerni priporočati Thomasovo žlindro. Ta namreč vsebuje poleg fosforne kisline tudi do 40% apna, ki ga rastlina neobhodno rabi.

Važna je tudi izbira semena. Če le mogoče, si bomo nabavili seme domačega izvora, ker pri njemu smo najbolj sigurni, da bo rastlina vzdržala več let, ker je naša ostrakli- ma med rastlinami izbrala tiste, ki so najbolj vzdržljive. Četudi je to seme dražje kot drugo, zato pa je sigurnejše!

V drugem redu pride v poštev bantsko seme. Kupovali ga bomo le pri dobaviteljih, ki prodajajo od kontrolne postaje pregledano seme. Nikoli pa ga ne bomo kupovali od branjev in na sejnih, ker je več kot gotovo, da bomo sejali z lucerno tudi predenico. Mnogi so še mnenja, da je italijansko ali francosko (provansalsko) seme najboljše, ker so takšno mnenje slišali od svojih očetov. Pozabljajo pa, da je od takrat preteklo že dosti vode in da se je domača vrsta v podonavskih ravninah s selekcijo izboljšala, tako da jo severne evropske države danes raje kupujejo kot pa francosko, ki je prikladna le za toplejše kraje. Radi tega je bolje, če se tujega semena ne kupuje, četudi je za nekaj dinarjev cenejše. Da se tuje seme pozna od domačega, je rdeče obarvano, kar naj bo opozorilo za kmetovalce, da treba biti oprezen.

Pripomniti je tudi, da mnogi naši kmetovalci zahtevajo od lucerne preveč. Hoteli bi namreč, da jim lucerna vsako leto več ali vsaj enako rodi. Že iz podatkov, ki smo jih navedli, koliko hrane lucerna vsako

leto izčrpa iz zemlje, je razvidno, da mora tudi lucerna končno zaradi pomanjkanja opešati. Pameten kmet torej ne bo pustil lucerne 6 in še več let na istem polju, temveč jo bo preoral, ko začne pešati, kar se redno dogaja po tretjem letu tudi na najboljših poljih.

Najbolj česti vzrok, zakaj moramo lucerno preorati je ta, ker se je močno zatravila. Krivo je seveda seme! Omenili pa smo že, da je temu dostikrat kriv dušik, ki ga je zemlja vsebovala, ker v zadnjih letih umetnih gnojil, posebno fosfornih, nismo kupovali in trosili na polja. Dušik namreč ne bi bil škodljiv, če bi zemlja vsebovala tudi fosfor, ker bi takrat namesto trave lucerna bujno rasla. Tako pa, ker nima do-

volj fosfora, lucerna hira, a trava raste!

Drugi važen vzrok je, da se za lucerišče sploh ne brigamo. Mnenja smo namreč, da je dovolj, če smo ga pokosili, ko je čas. Temu pa ni tako. V vsaki zemlji, ki jo dalj časa z obdelovanjem ne prezračimo, vedno močnejše nazaduje število koristnih bakterij, tako tudi na lucerišču. Zato moramo lucerišče negovati in to storimo, če ga po vsaki košnji temeljito prebramemo. Kdor je enkrat preizkusil brananje lucerišč, deteljišč in travnikov, ne bo nikoli več to delo opustil! Seveda pa potem ne sme biti tako sebičen, da od zemlje sprejema obilne plodove in dohodke, pozabi pa na nadomestilo rastlinske hrane, ki jo je polju s plodovi odvezel.

Važnost humusa v zemlji.

Pri razkrajanju rastlinskih in živalskih odpadkov v zemlji nastane humus, katerega vsebuje srednje dobra zemlja 3—5%. Humus ni kakšna kemična spojina z določnim sestavom, temveč se njegove sestavine menjajo po materiji iz katere je nastal. Lahko pa rečemo, da vsebuje povprečno 58—64% ogljika, 35% kisika, 4,5% vodika in 2—8% dušika. Vse omenjene kemične prvine so seveda med seboj kemično povezane v več ali manj kompliciranih kemičnih snoveh, ki šele z nadaljnjim razpadom lahko postanejo koristne za življenje rastlin.

Humus ima v življenju zemlje kot tudi rastline izredno važnost. Predvsem služi mikroorganizmom kot hrana, pri čemur razpada in preide v oblike, da ga tudi rastline morejo uporabiti kot hrano. Pri razkrajanju humus obogati zemljo z dušikom, a z ogljikovim dvokisom, raztopljenim v deževnici ali snežnici, upliva na toplivost fosforne kisline, kalijevih in apnenih delov, tako da jih rastlina more kot hrano usvajati.

Razen tega humus popravlja zemljo tudi fizikalno. Težke zemlje postanejo bolj porozne (lukničave), razsipljive in toplejše, ker vsebujejo več zraka, ki je slab prevodnik toplote. Nasprotno pa pridobe lahke peščenate zemlje na kompaktnosti (povezanosti) in rastline na njej ne trpe toliko od suše, ker humusne zemlje bolje vežejo vlogo in voda ne more več tako lahko pronicati v globlje plasti. Kot primer, kako se s humusom lahko popravijo slabe

zemlje, navajamo, da v nekaterih krajih Vojvodine, kjer so velike puščave živega peska, popravljajo rodnost zemlje z gnojenjem s slamo. Slama ima pri tem to nalogo, da z razkrajanjem veže pesek in da omogoči življenje koristnim bakterijam, ki so za rast rastlin neobhodno potrebne.

Razlikujemo dve vrsti humusa: sladki in kisli. Sladki, ali bolje rečeno neutralni humus, nastane takrat, kadar se rastlinski in živalski odpadki razkrajajo ob pristopu zraka, oziroma točneje kisika. Radi tega zaoravamo strnišče in gnoj plitko, posebno v vlažnih in težkih zemljah in le v peščenastih ga smemo tudi globlje v zemljo spraviti. Če namreč pri razkrajanju odpadkov in gnoja zrak nima dostopa ali le omejeno, nastane namesto sladkega humusa kisli. Zaradi humusnih kislin, ki jih takšen humus vsebuje, zemlja postane trajno ali začasno kisla,

dokler se pri obdelovanju vsled dotika z zrakom kisline ne vežejo s kisikom (oksidirajo) in na ta način preosnujejo v spojine, ki ne povzročajo kislosti zemlje. Večina kulturnih rastlin namreč ne uspeva dobro v kislih tleh, temveč v takih, ki so malo kislila ali pa nevtralna. Radi tega moramo težke zemlje, posebno če so v zimi ali spomladi zaradi visoke talne vode zamočvirjene, pred setvijo 2—3 tedne poprej preorati, da omogočimo dostop zraku in s tem razkrajanje humusnih kislin. Če tega ne storimo, temveč v komaj preorano zemljo posejemo, bodo mlade rastline tako dolgo hirale, dokler se oksidacija kislin v površnih slojih ni izvršila. Pri takih zemljah je boljše s setvijo počakati, če jih ni bilo mogoče rano preorati, ker bodo rastline od pozne setve živahnejše rasle in bolj napredovale kot pa od setve takoj po preoranju.

Vse zemlje, ki vsebujejo humusne kisline, so tudi siromašne na rastlinski hrani. Hrana se namreč v kislinah razkrajajo in raztopi, tako da jih voda od padavin lahko izpira v globlje sloje, kjer jih rastline ne morejo doseči. Že iz povedanega sledi, da bomo takšne zemlje najhitreje popravili, če skrbimo za njihovo dobro zračenje. To je globoko zimsko oranje in puščanje v surovi brazdi, da mrzaz grude razdrobi. Pomagali si bomo tudi z gnojenjem z apnom vsakih 4—5 let, ker z apnom najhitreje uničimo kisline in preprečimo izpiranje rastlinske hrane, ker jih poapnjena zemlja bolje veže in usvaja. Če mogoče, bomo seveda takšne zemlje tudi drenirali ali vsaj skrbeli za hiter odtok prevelike moče od padavin. Nikoli pa ne smemo takšne zemlje preveč vlažne preoravati ali obdelovati, ker takrat bomo za nekaj let pokvarili strukturo in jih bomo potem prav težko popravili.

Pravilno vzdrževanje lemeža olajša oranje.

Uporaben lemež mora imeti ravno rezilo in ostro konico. Lemež mora segati niže kot plužna glava, vendar njegova lega ne sme biti strma, temveč položna. Konica lemeža naj bo nekoliko nakrivljena proti oranju, ker le če se to upošteva, plug pravilno sili v oranje in ima primerno stabilnost, da se orač z njegovim ravnanjem preveč ne muči. Pri novih plugih so lemeži vedno pravilno nastavljeni. Zgodi pa se, da se ko-

vač ne drži tega pravila, kadar moramo izrabljeni lemež nadomestiti z novim ali starega zaostri, bodisi radi neznanja, bodisi iz malomarnosti. Zato mora pravilo poznati tudi kmet, ker on bo s plugom oral in ne kovač.

Lemež največ trpi na rezilu, ki mora biti v 4 cm visokem pasu pravilno kaljeno. Radi tega mora biti lemež izdelan iz posebnega jekla. Vsi tvornični lemeži so že pravilno

naostreni in takoj uporabljivi, ter jih domač kovač naj ne predelava, ker jih bo prej pokvaril kot pa popravil. Nekateri tvornice (n. pr. R. Sack) pobarvajo lemeže. Rezilo, sredina in hrbet imajo vsak drugo barvo in beležijo do kod sega rezilo in kakšne lastnosti ima material, iz katerega so izdelani. Material rezila mora biti iz posebno trdega in ne krhkega jekla. Nasprotno pa naj bo hrbet, kjer so luknje za pritrditev na glavo, izdelan iz bolj mehkega materiala, to pa močno žilavega, saj se tudi na ta del stavijo velike zahteve.

Kadar se je lemež izrabil, postane rezilo topo in konica se zaokroži. S tem pa tudi lemež ne sega več pravilno v zemljo, včasih se celo brusi tudi glava po zemlji, in namesto, da je konica obrnjena proti oranju, je ravna in celo obrnjena proti preorani brazdi. Konji imajo težje delo, a orač robanti, ker ne sme pluga niti trenutka izpustiti, ker mu sicer takoj zdrkne iz smeri ali pa mu ne orje vedno na isto globino. Tudi oranje je kakovostno slabše. Končno trpi pri tem tudi plug, saj lahko počí glava in namesto, da smo imeli izdatek le za nov lemež, kupiti moramo tudi glavo.

S starim lemežem naj kovač pri ostrenju postopa sledeče: Prvo naj raztegne rezervni pas ostrine, ki je kot rečeno približno 4 cm širok pri novem lemežu. Raztegne jo nekaj več kot je potrebno, posebno na konici, da ji bo mogel dati pravo obliko. Vsled tega jo mora potem skriti na pravo mero. Preostali material služi za obnovo lemežne konice. Od lemežnega materiala se ne sme ničesar odstraniti. Ko je tudi krivi hrbet poravnal, pristopi k naostrenju konice s tem, da jo razgreje, da postane rdeča in jo nato v vodi kali (otrdi). Pri tem se mora kovač ravnati po sledečih navodilih.

1. Kuje se pri 900—950 °C, t. j. od svetlordeče do rumene barve.

2. Če je toplota padla pod temno-rdečo barvo, se ne sme naprej kovati. Ko se je lemež ohladil do modre barve, se mora opustiti sploh vsako nadaljnje udarjanje in kovanje.

3. V primeru, da je potrebno ponovno kovanje, naj se lemež razgreje zopet na 900—950 °C.

4. Takoj po kovanju se ne sme kaliti. Lemež se mora po kovanju počasi ohladiti do toplote dotičnega prostora, v katerem se kuje.

5. V svrhu kaljenja se mora lemež od ojstrice navzgor nanovo segreti do toplote 800 °C, t. j. črešnjevoro-deče barve. Da se to doseže, se

mora lemež z ojstrico naprej navpik postaviti v ogenj. Ojstrica se segreje samo v širini od 2—3 cm.

6. Za kaljenje naj se po možnosti uporablja topla voda.

7. Lemež se dene v vodo s hrbtom naprej.

8. Če se lemež kali pri previsoki toploti, postane krhek in malo odporen, pri nizki pa postane mehak.

9. Barvo žarečega lemeža se ugotovi pri navadni svetlobi in ne na soncu ali pri močni žarnici.

Iz vsega povedanega se vidi, da se mora z lemežem zelo oprežno postopati pri naostrenju in da se sme to delo poveriti le izkušenemu kovaču. Predvsem treba vedeti, ali ima kovač tudi vse priprave za to delo. Nakovalo in kladivo bo sicer vsak imel, ne bo pa vsak razpolagal s tako urejeno pečjo, da zamore železo razgreti na 950 °C! Zato se je treba poprej prepričati, ali kovač to zmore, ker sicer tudi znanje in dobra volja nič ne pomagata. Ne bi bilo tudi napačno, če bi obrtna oblast takšnim kovačem dala zasebne diplome in priredila za dosego istih tečaje, kjer bi se naučili pravilno ravnati z lemeži, kot je to n. pr. v Nemčiji urejeno. Dokler pa pri nas takšen nadzor kovačev ni uveden, ostane le samopomoč kmetov, t. j. nadzor kovača pri delu po gornjih navodilih.

Vsak se tudi lahko sam prepriča, kako je kovač svoje delo opravil. Če je zemlja mehka ali peščena, bomo gledali le na trdoto, ker bo trdota rezila preprečila hitro obrabo in bo lemež dvakrat delj ostal naostren. Če pa je zemlja kamnita ali sicer trda, moramo posebno paziti na to, da rezilo ni krhko, kar se rado zgodi, če ni pravilno kaljeno (navodilo 8.). O tem se bomo prepričali, če z ne preveč izrabljeno pilo napravimo razo najprej na hrbtu, potem pa na rezilu. Pila na rezilu ne sme pustiti pri istem številu potegljajev isto tako veliko sled kot na hrbtu, če pa je rezilo preveč krhko, se pri malo močnejšem pritisku ali udarcu tudi odkrhne. Seveda nam ta poskus ne pove, kakšna je prava trdota rezila, pouči pa nas, ali je kovač kolikor toliko pravilno postopal.

Upoštevati seveda moramo, da tudi kovač ne more čudežev delati, če dobi v popravilo lemež s preveč obrabljenim rezilom ali konico, ter na rezilu ni več rezervnega materiala, ki bi se dal raztegniti kot nadomestilo. Ravno tako kovač ne more nikoli v redu naostri lemež, če mu ga pred kosilom odnesemo v popravilo in hočemo že popoldne z ora-

njem začeti. Takšna popravila se morajo pravočasno dati v delo in za njih je sedanja zimska doba pravi čas. Pameten gospodar tudi ne bo imel pri hiši samo en lemež, temveč vedno dva. Tako ne bo v svojih opravih odvisen od kovača. Novi lemež bo uporabljal za globoko oranje, stari pa za plitko.

Lemež treba ščititi pred rjo. Že če ga z apnom namažemo, se bomo rje ubranili. Kdor pa hoče še več storiti, pa si bo napravil posebno mažo proti rji iz 2 delov loja in 1 dela krede.

Vse kar smo povedali ne stane gospodarja več, kot nekoliko pazljivosti in razumevanja. Koristi so pa velike, saj bo oranje šlo veselo in hitro od rok, a ljudem in živalim prihranimo mnogo truda in jeze!

Zakaj male količine gnojila ne koristijo in niso rentabilne?

Gnojenje rastlin lahko primerjamo s prehrano živali. Iz izkustva nam je znano, da če po spomladnem oranju izčrpanega vola še tako dobro hranimo, vol se v prvem času še ne bo debelil. Šele čez nekaj tednov bomo opazili, da njegova telesna teža raste. Živali uporabijo hrano prvič za to, da okrepijo svoje organe in obnovijo kri in šele potem začnejo pridobivati na mesu in masti. Isto se dogaja pri rastlinah. Na zemlji, kateri primanjkuje n. pr. dušika, malenkostno dodatno gnojenje bo sicer vplivalo na rast rastlin, ne pa tudi na rodnost, ker je medtem hrane že zmanjkalo. Zato ni dovolj, če zemljo le malo pognojimo, temveč moramo rastlini nuditi toliko hrane, da bo lahko, ko je okreplila svoje telo, hrano še naprej črpala in jo uporabila za gradnjo plodov ali semena.

Nezadostno hranjenje rastlin opazamo posebno pri mnogih stalnih kulturah. Tako je n. pr. pripisati rodnost sadnega drevja samo vsako 2. ali 3. leto, predvsem nezadostni prehrani sadnih dreves. Drevo uporabi po rodnem letu prihodnjo rastno dobo za to, da zopet nadoknadi izgubljene moči, ki jih je potrošilo za proizvodnjo sadja. Če bi drevesom redno in zadostno gnojili vsako leto, bi mogli doseči, da bi drevesa tudi vsako leto rodila, mogoče sicer ne vsako leto obilno, zato pa vsaj srednje dobro. Kaj pomeni sigurnost v donosu kultur, lahko presodi vsak sadjar, ko mu v nerodnih letih primanjkuje dophodek od sadja na vseh koncih, v rodnih pa mora sadje prodajati v brezenje.

Zato veljaj načelo, da je gnojenje eno od najvažnejših opravil kmeta in da od

njegove pravočasne in pravilne izvedbe zavisi uspeh in stalnost dohodka.

Hlevski gnoj in detelja.

S hlevskim gnojem gnojimo navadno le okapavinam; le če ga imamo dovolj, damo ga tudi žitaricam ali na travnike. Mnogi smatrajo, da bi bilo gnojenje detelj s hlevskim gnojem potrata, saj detelje same pridobivajo dušik iz zraka. Smatra se namreč, da hlevski gnoj vsebuje pretežno dušik, tako da ga nekateri prištevajo k izrazitim dušičnatim gnojilom. Če pa pregledamo sestavine hlevskega gnoja, vidimo, da bi hlevski gnoj ravno tako lahko imenovali kalijevo gnojilo, saj vsebuje vležan hlevski gnoj: 0,54% dušika, 0,25% fosforne kisline, 0,7% kalija, 0,50% apna in 17% organskih substanc, razen bakterij, vode in drugih snovi. Največ, kot je videti, vsebuje hlevski gnoj humusa, ki pri razpadanju proizvaja ogljikov dioksid, ki ga ravno listnate rastline najbolje izkoriščajo.

Če povedano dobro proučimo, vidimo, da bi male količine hlevskega gnoja mogle biti prav koristne na zemljah, ki so siromašne na humusu (čiste peščenate ali postne glinaste zemlje) in da bi bile detelje v teh slučajih prav hvaležne zanj. Seveda bomo s hlevskim gnojem gnojili deteljam le takrat, če ga drugi usevi, posebno okapavine, ne rabijo toliko kot smo ga pripravili. Najbolje pa je, če preuredimo pored, da detelje ne pridejo na izčrpano zemljo, kar je v urejenem gospodarstvu vedno mogoče. Pomagali jim pa bomo z apnenjem 1 leto pred setvijo in dodatnim gnojenjem s kalijem in fosforom.

Hlevski gnoj sam vedno ne zadostuje!

Posestnik Fr. Herman iz Starega trga pri Slov. Gradcu poroča: „Zemlja vključno z dobrimi gnojilvi s hlevskim gnojem slabo rodi, tako da so mi nekatere rastline kot n. pr. krompir in pesa skoro čisto odpovedale. Krompir začne že v zemlji zgodaj gniti, kar ga pa ostane je zelo slab po kakovosti in pridelku. Pesa ostane drobna in slaba itd.“

Analiza zemlje je pokazala, da je ta zemlja zelo kislá — brez apna, izčrpana na fosforne kisline, malo kalija, razmeroma mnogo dušika radi stalnega gnojenja s hlevskim gnojem, kar pa vse skupaj ni nič pomagalo in dušik hlevskega gnoja ne učinkuje radi kisle zemlje, ki ovira delo nitrificirajočih bakterij.

Takšna zemlja se mora predvsem razkisliti z gnojenjem z apneno moko (žgano apno deluje hitreje) na 1 ha se mora raz-

trositi 2000 kg apna in to ponoviti vsako tretje leto, skozi daljšo dobo. Kajti razkisljevanje zemlje napreduje zelo počasi in rabi veliko apna za vezavo škodljivih kislin, ki se nahajajo v zemlji. Ta primer je „šolski primer“ v dokaz, da je za pravilno gnojenje samo hlevski gnoj v največ primerih prepomanjkljivo gnojilo in da moramo poseči po umetnih gnojilih, če želimo zemlji povrniti moč rodovitnosti!

Dve uri na dan dela kmetijski delavec za škodljivce.

Ni človeškega dela, ki ga škodljivci ne bi uničevali. Zgodi se celo, da škodljivci prisilijo človeka, da opusti svoje delo in da si išče drugod zasluzka. Čimbolj se kmetijstvo spopolnjuje in racionalizira, tem večja je škoda, ki jo škodljivci napravijo. Kdor pri svojem delu ne pazi na škodljivce in bolezni, ter samo intenzivno izkorišča svoja polja, je v nevarnosti, da bo končno škoda večja kot pa napredek v proizvodnji.

Tako n. pr. opažamo, da odkar pogozujemo goščave z enotnim nasadom, da je ravnotežje v življenju gozdnih dreves spravljen iz tira in da se škodljivci nerazumljivo hitro množijo. Vsega tega v starih mešanih nasadih nismo opazili in tudi škoda ni bila nikoli tako občutna, če

Travníštro.

Umetni travnik je že v tretjem letu odrekel.

Piše nam ga. F. K. iz Ž., da je leta 1936. posejala umetni travnik in ga gnojila z nitrofoskatom. Tudi leta 1937. je gnojila z gnojnico, žlindro in kalijem ter dosegla s štirimi košnjami krasen uspeh. Čeprav je leta 1938. gnojenje iz prejšnjega leta ponovila, lanska košnja je bila redka ali vseeno izdatna, 2. in 3. pa popolnoma slaba. Travník namerava dosejati s travniško latovko, rdečo bilnico, mačjim repom, šopoljo, travniško bilnico in belo deteljo, pa prosi za obvestilo, v kakšnem razmerju naj trave meša in koliko je naj poseje na hektar. Travník je deloma suh (kamenit), deloma na težki zemlji.

Na umetnem travniku se Vam je menda zgodilo isto, kar se je mnogim že pripetilo. Vokoreninjeno je namreč mnenje, da če smo si napravili izdatke za oranje in setev umetnega travnika, da smo s tem že vse

se je kateri škodljivec v večji meri pojavil.

Škodljivci oškodujejo kmetijstvo vsako leto za približno 20% vrednosti žetve. Če bi preračunali to škodo na delovni čas, bi našli, da vsak kmetijski delavec 2 uri na dan dela le za škodljivce.

Kmetijska znanost nam omogoča že precej uspešno borbo proti škodljivcem s sredstvi, ki jih je iznašla. To orožje naj kmetovalci uporabljajo, ker le tako bodo sami sebi koristili.

Uničevanje predenice. Prav uspešno sredstvo, da očistimo polja od predenice, je 5% raztopina Neodendrina ali pa 10% raztopina vsakega drugega drevesnega karbolineja. Z vodeno raztopino poškrpimo predenična gnezda na deteljnih poljih z vinogradniško ali pa drevesno škropilnico. Če je okuženost močna, bomo škropljenje ponovili čez par dni. Seveda bo karbolinej požgal vse nadzemne dele detelje in trave, tako da bo to mesto popolnoma golo. Toda to nas ne sme prestrašiti, ker čez 10—14 dni bodo trave in detelje ponovno pognale, tako da kmalu ne bo več opaziti, kje je bilo okuženo mesto. Opisani način uničevanja predenice je zanesljiv, kar ne bi mogli trditi o zažiganju slame na okuženih mestih, kakor se sedaj predenica navadno uničuje. Če deteljna polja večkrat pregledamo ter pojav predenice že v početku zapazimo, uporaba drevesnih karbolinejev tudi ni draga.

svoje dolžnosti opravili. Vi ste bili še vsaj v toliko izjema, da ste travnik vsako leto gnojili. Ker pa nič ne pišete o tem, domnevamo, da ste travnik sicer spomladi pobranali, kakor se to navadno dela, niste ga pa tudi med letom po vsaki košnji branali. To bi namreč morali storiti radi tega, da omogočite dostop zraku h koreninam in da z razparanjem površine zemlje, prekinete izparevanje vode, ki je rastlini nujno potrebna, kakor za produkcijo mase, tako tudi za okrepitev lastnega organizma. Tako pa izgleda, da so l. 1937. posebno občutljive travne vrste prišle v zimo preveč oslABLJENE, pa so v toku zime kot neodporne pozeble ali drugače propadle, oziroma se spomladi niso mogle več popraviti. Tako je bilo lani stanje rastlin že vsled zime oslABLJENO in ker ste imeli spomladi sušo in mrzlo vreme tudi pri Vas kot vsepovsod,

košnja ni zadovoljila. Če ste travnik razen tega še pozno pognojili, tudi gnojilo vsled pomanjkanja vlage ni moglo priti do izraza. Nepovoljni učinek suše je na enem delu povečala kamenita podlaga, na drugem pa težka ilovica, v kateri so izumrle koristne bakterije vsled odsotnosti kisika (zraka). Če bi bili po košnji travnik pobranali, bi mogoče še mnogo trav rešili, vsekakor pa bi pospešili rast in konzervirali vlago.

Vaša domneva, da bo sedaj potrebno na travniku dosejati neke trave, ki imajo kratko trajnost, je pravilna. Semena bode te lahko ku-

pili v našem skladišču v Celju. Če ste za normalno setev rabili 30 do 35 kg na ha bo za dosetev zadostovalo $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ te količine. Mešajte pa trave v razmerju 3 kg od šopulje, po 2 kg od travniške latovke, mačjega repa in travniške bilnice, po 1 kg od rdeče bilnice in bele detelje. Pred setvijo travnik močno pobranajte in ne glejte kaj brana dela, po setvi pa ga povaljajte. Pred tem ga gnojite s Thomaževo žlindro in kalijevo soljo. Dušika menda ne bo treba, če ste navozili dosti hlevskega gnoja.

boljša je sama čista smola od iglavcev, ki ji, ko jo raztopimo, primešamo približno $\frac{1}{6}$ vinskega špirita. Tako pripravljena je mrzlo tekoča. Ako nimamo smole pri rokah, si nabavimo 30 delov kolofonije, 5 delov voska, 5 delov terpentina, 1 del loja ter to zmes skupaj kuhamo, dokler se ne raztopi. Ko je nekoliko ohlajena, pa vendar še tekoča, primešamo še 2 dela vinskega špirita. Tudi ta je mrzlo tekoča. Ker pa se cepilna smola ob kuhanju kaj rada vneme in prismodi, jo kuhamo tako, da postavimo na ogenj večji lonec, v katerega položimo na dno najprej deščico, na to pa manjši lonec, v katerem je cepilna smola. V vmesni prostor pa nalijemo toliko vode, da sega do blizu roba manjšega lonca.

Ako se nam pa kljub vsej pažnji ponesreči cepljenje, zlasti na debelih vejah, cepimo ob letu mladike, ki odženejo nižje cepljenega mesta, zakaj te se rajši primejo.

Sadjarstvo.

Cepljenje češenj.

Josip Strekelj.

Češnje imajo mimo drugega sadnega drevja to slabo svojstvo, da se cepiči neradi primejo. Tako slišimo pogostoma tožbe, ki so vedno upravičene takrat, če jih cepimo v neprikladnem času, t. j. v marcu, ko ravno začne sok delovati. S poskusi se je že davno dognalo, da se cepljenje češenj prav tako dobro obnese, kakor drugega sadnega drevja, ako jih cepimo že januarja ali februarja, seveda ob toplejšem vremenu, ko ne zmrzuje. Poslužimo se lahko poljubnega načina cepljenja v les. Prav tako je ugoden čas za cepljenje češenj ob koncu aprila in v začetku maja, ko divjaki (podlage) že brste. V tem času cepimo za lub. Prav dobre uspehe v cepljenju češenj in tudi drugega sadnega drevja dosežemo, ako jih cepimo v les v avgustu. Liste ta čas na cepičih odrežemo. Ti sicer ne odženejo takoj, pač pa se prirastejo. V naslednjem letu odženejo takšni cepiči krepkeje, kakor spomladi cepljeni.

Za spomladansko cepljenje nabiramo cepiče na rodnih vejah zaželene sorte pozimi, najdalje do konca januarja, ko še sok miruje. Najbolje jih ohranimo, če jih do polovice prisujemo v senčno severno lego. Pozno rezani češnjevi cepiči z napetimi popki, kakor tudi drugih koščičarjev, ali presušeni, niso za rabo.

Cepilec mora imeti najpopolnejše orodje, zlasti do skrajnosti oster in snažen cepilni nož. Cepič s hrpavim rezom, tedaj z raztrganim

kambijem, se ne prime. Imeti mora razen primerne vezila tudi dobro cepilno smolo. Mnogokrat je slaba cepilna smola kriva neuspehu. Naj-

Varstvo ptic.

Josip Strekelj.

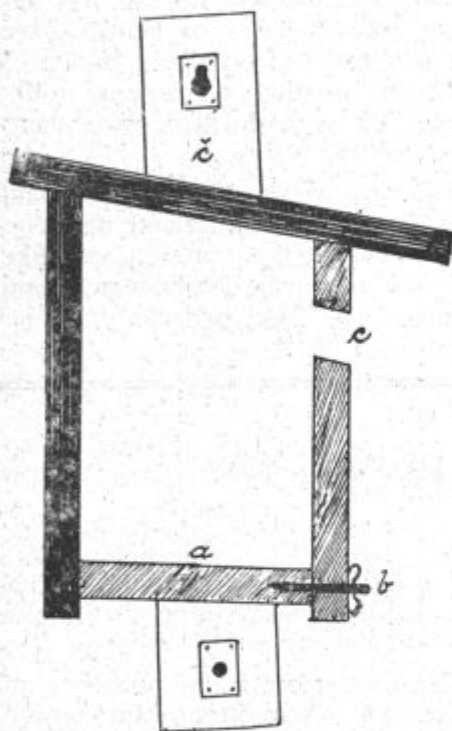
Ptice so del narodnega gospodarstva. Izmed zatiralcev kmetijstvu škodljivega mrčesa so ptice na prvem mestu. Ali kljub zaščiti po zakonu, skrbi društva za varstvo ptic in pouku, se število, zlasti najkorpornejših duplarjev, krči. Mnogo jih pogine pozimi, mnogo jih umrijo roparji, kaimor spadajo razen ptic ujed, kač, veveric in drugih tudi posuroveli otroci, nekaj pa, ker nimajo ugodnih prebivališč za gnezditvev. Na pobudo društva za varstvo ptic je v mestih prav dobro preskrbljeno, da sirotice ne poginejo zaradi mraza in lakote. Na javnih in privatnih prostorih so postavljene mizice, kamor jim dobri ljudje donašajo hrano. Slabo je pa v tem oziru preskrbljeno na deželi, kjer so pridelki ogroženi od škodljivcev v mnogo večji meri. Z nekoliko zrni konoplje, lanu, sončnice, buč, morda še nekoliko loja in ostankov mesa, ki jih položimo na primerno proti mokroti zavarovano mesto, rešimo stotine ptic. Ko je zemlja zasnežena, trpe tem huje od mraza, ker so lačne. Kdor se zaveda velike koristi ptic v kmetijskem gospodarstvu, se tega malenkostnega dela ne izogiblje. Nikar pa ne nudite

pticam kruhovih drobtin in močnatih jedil, ki so skisane in plesnive zanje strupene.

Razen preživljanja ptic pozimi, bodi skrb vsem prijateljem narave, zlasti kmetom, da postavijo na sadna drevesa, pa tudi v gozdu, valilnice za duplarje. Naši gozdi se krčijo prehitro, z njimi tudi stara votla drevesa, v katerih ptice gnezde. To nadomestimo z umetno narejenimi valilnicami. Te so iz kosov votlih debel, prav tako privlačne so pa tudi zbite iz deščic. Postavljamo jih v razdalji vsaj 50 m, zakaj vsak par hoče imeti lastno okrožje, razen škorcev, ki gnezde nekako združno tudi v bližini med seboj.

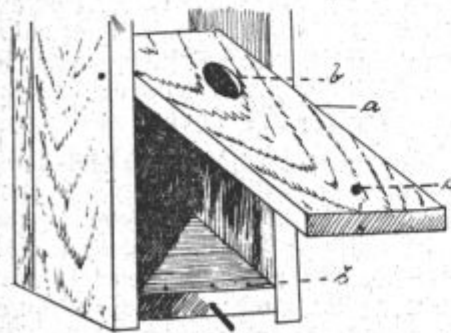
Mnogo se piše v kmetijskih listih o važnosti valilnic, zlasti o Berlepsch-evih, ki so narejene iz dupel; tudi v inseratnem delu je dovolj ponudb, nisem pa našel opisa in navodila glede mer in izdelave; to najbrže iz trgovskega vidika. To tajnost nam odkriva dr. H. Gasow v knjigi „Vogelschutz“ v založništvu Eugen Ulmer v Stuttgartu, iz katere tozadevno povzemam, kar naj služi v navodilo in spodbudo vsem ljubiteljem narave in prijate-

ljem kmetijstva. Pod njegovim vodstvom so preizkusili razne vrste valilnic in dognali, da so valilnice narejene iz deščic, ako je njihova velikost primerna, prav tako dobre, kakor Berlepscheve iz dupel. Za vse ptice, ki so manjše, kakor škorec, so namreč mere valilnic (glej slike 1. in 2.) v notranjosti sledeče: Velikost dna 14 do 15 cm v kvadratu; notranja višina na strani, kjer je zletišče 23 cm; nasprotna zadnja stran 25 cm; zletišče (luknja) v premeru 32 mm in 3 do 4 cm pod strešno desko.

Sl. 1. Valilnica v preseku.

a) dno 15 cm dolgo in široko, b) vijak za pritrditev sprednje deščice, c) zletišče v premeru 32 mm, č) letvica ob strani za pritrditev valilnice na drevo.

Sl. 2. Valilnica od strani.

a) sprednja na pol odprta stran tekoča na dveh žeblihih, b) zletišče, c) luknjica za pritrditev stranice na vijak, ki je na robu dna, č) luknjice za odtok vode.

Zaradi zavarovanja proti mokroti naj bo dno pribito samo med zadnjo in dve stranski deščici tako, da segajo spodnji robovi 2 cm nižje, kakor je dno. Ako bi pa voda kljub temu vhajala v valilnico, n. pr. ob nevihti, se naredi ob robu dna pod zletiščem 3 male luknjice za odtok. Strešica, ki jo pribijemo na obe stranski in na zadnjo deščico, naj sega nad zletiščem 10 cm čez, na ostalih treh pa 4 cm. Prednja deščica naj se ne pribije, temveč pritrdi od strani na dva žeblija, da se po potrebi odpira, kakor vrata. Na sprednjem robu dna je vijak, na katerega se ta vratca pritrdi s krilno matico. Deščice za valilnico naj bodo 2 do 2 in pol cm debele. Iz trdega lesa so boljše, kakor iz mehkega. Ako prekrijemo in pritrdimo strešico še s strešno lepenko ali s pocinkano pločevino, je valilnica trajnejša in tudi boljše zavarovana proti mokroti. Barva deščic naj bo naravna, ker pobarvanih valilnic se ptice izogibajo. Na strani tako pripravljene valilnice, (ne pa na zadnji strani nasproti zletišča), pribijemo še 50 cm dolgo in 5 cm široko letvico, nekoliko nagnjeno proti zadnji strani, za pritrditev valilnice na določeno mesto na drevesu. Postavimo jo pa tako, da je zletišče nekoliko nagnjeno proti jugu ali vzhodu, t. j. na ono stran, ki je najbolj zavetna. Najprivlačnejša višina valilnic je 3 m. Nekdaj so priporočali vdlati pod zletišče klin, ki pa je za duplarje nepotreben. Po ugotovitvah služi klin le vrabcem, kosom in raznim roparjem, da posedajo in

nadlegujejo gnezda, zato ga danes odklanjajo.

Ko se mladiči razpeljejo, moramo valilnico očistiti, zakaj vrhu starega gnezda ne vane ptiči. Na posnajo dno pa natresemo za 1 cm debelo plast žaganja, pomešanega nekoliko z zemljo. Snaženje je enostavno, ker se prednja deščica lahko odpre, če se odvijne vijak, ki jo veže z dnom. Prav tako z odpiranjem te deščice očistimo valilnico, če se vanjo vsele sršeni, ose, strigalice, miši ali nadležni vrabci.

Komur je na tem ležeče, da privabi na svojo posest tudi škorce, naj naredi valilnice sledečih mer: Prostornina dna 20 cm × 17 cm; sprednja notranja višina 15 cm, zadnja pa 19 cm; zletišče 4.5 cm do 5 cm v premeru in 4 cm pod strešico; strešica 35 cm × 25 cm; debelina deščic 2 cm do 2.5 cm.

Pogovori blebetavih škorcev, in tudi petje kosov se mi sicer dopadejo, ali njihov prijatelj nisem, ker škoda, ki jo delajo v vinogradih in v sadovnjakih, tu posebno na črešnjah in jagodičju, daleč prekaša njihovo korist.

Valilnice postavljamo na drevesa že v jeseni, da imajo ptice pozimi topla prenočišča. Če jim ob mrazu in snegu nudimo še hrano, jih tem prej privabimo. Pa tudi kasneje, rano spomladi postavljene valilnice ptice rade zasedajo, ako so pravilno narejene.

Prav bi bilo, ako bi se šolarji pri rokotvornem pouku vadili v izdelovanju valilnic. Vzgojne in materialne dobrine ne bi izostale.

Vinogradništvo.

Kakšna je zemlja v vinogorju Slov. Bistrice.

Pri Slov. Bistrici je vinogorje, zvano „Ritoznoj“, na glasu kot dobra vinska lega. Pridelki pa niso zadovoljivi, kajti 12 do 20 hl vina po ha je bore slab donos!

Analiza zemlje je pokazala, da je zemlja ritoznojskih vinogradov kislá — brez apna! Zemlja za analizo je bila vzeta iz 6 raznih položajev: Ritoznoj Sv. Marjeta gornji položaj in dolnji položaj, Ritoznoj zvan Štok, gornji in dolnji položaj, lege v jarku itd. Zanimivo je, da ima peščena ilovica razmeroma precej kalija, je pa popolnoma brez apna, zelo malo fosforne kisline in dušika.

Zemlja je deloma precej kislá od 6.9 (neutralno) do 5.9 PH (koncentracija vodikovih ionov). Dušika 0.03—0.10%; fosfor-

ne kisline od 0.1—1.50 mg v 100 g zemlje (po prof. Neubauerjevi analitični metodi); kalija od 10—22 mg po isti metodi. Takšno tlo je vse poprej kot dobra vinogradniška zemlja. Zato se tudi ne smemo čuditi, da so pridelki razmeroma slabi, in da vino nima prave harmonije in cvetlice, kot bi ga z ozirom na sončno lego moralo imeti.

Takšno zemljo moramo predvsem pognojiti z apnenom moko (žgano) 1000 do 2000 kg na ha. To apnenje ponavljati vsako drugo do tretje leto, skozi daljšo dobo. Ostale hranilne snovi: dušik, fosforne kisline in deloma tudi kalij moramo nadoknadi z rednim gnojenjem po principu „popolnega gnojenja“. V danem primeru je najprikladnejše gnojilo Nitrofoskal-I, ker je

vinska trta zahvalna za veliko kalija, ki ga dodamo poleg dušika, fosforne kisline in apna, četudi ga je razmeroma največ od vseh ostalih hranilnih snovi v ritoznoj-ski zemlji.

V vinogradih v Dalmaciji opažajo zadnje čase, da ponekod močno propadajo. Kmet. poskusna postaja v Splitu je ustanovila, da je vzrok propadanja neka nova vrsta trtne uši. Posebno močno nastopa v vinogradih, ki so posajeni na plitkih zemljah, kjer se uš posebno hitro množi. Poskusna postaja je tudi našla, da predstavlja ta trtna uš, ki se pojavlja sedaj v Dalmaciji, novo trtam in prilikam prilagodeno vrsto tega škodljivca, ki ima v primerjavi z znano ušjo druge lastnosti in različne stopnje morfoloških men. Učinkovitih sredstev za popolno uničevanje škodljivca nimamo in zato ne preostane drugo, kot da se vinogradi izkrčijo in šele čez nekaj let zopet zasade. Priporoča se uporaba čilskega solitera, da pospeši rast trt in s tem odpornost. Opazilo se je tudi, da trtna uš zapusti korenine trt, če se v njihovi bližini nahaja čilski soliter.

Svetovna proizvodnja vina. Četudi je bil donos vina v letu 1937. večji kot pa leta 1936., vendar ni dosegel povprečje iz let 1931.—25., kakor sledeči pregled dokazuje.

Proizvodnja v mil. hektolitrov	1937	1936	1931—35
Nemčija	3'3	4'3	4'1
Bolgarija	1'4	0'8	1'5
Francija	54'—	43'8	62'9
Grčija	3'2	2'—	3'6
Italija	34'—	33'6	38'5
Jugoslavija	2'9	3'9	4'2
Portugalska	7'9	3'7	7'9
Romunska	10'6	6'7	8'6
Švica	0'5	0'5	0'6
Španija	17'2	15'—	19'7
Čehoslovaška	0'5	0'5	0'5
Madžarska	—	4'3	3'2
Ciper	0'1	0'1	0'1
Alžir	15'4	11'5	18'4
Tunis	1'5	1'4	1'4
Argentina	—	7'9	5'5
Brazilija	—	0'9	0'7
Čile	—	—	2'8

Skupno 171'9 153'8 192'3

Svetovna proizvodnja vina se letos cenijo na 190 milij. hekt.

Naša proizvodnja je ponekod rekordna, tako da bo skoro gotovo tudi dosegla povprečje zadnjih let. Iz Slovenije se je do sedaj izvozilo okoli 7900 hl vina, večinoma v bivšo Avstrijo. Dalmacija je precej izvozila v Čehoslovaško, Banat nekaj v Nemčijo. Cene se zaenkrat drže na dln 4.5—6.5, le prav kvalitetna vina se prodajajo dražje.

Vrtnarstvo.

Pastinak.

Josip Štrekelj.

Kdor ne pozna pastinaka, skoraj ne ve, kaj je dobro in koristno. Kakor korenje, peteršilj in zelena, je dvoletna rastlina in spada botanično v družino kobulnic, v kmetijskem gospodarstvu ga prištevamo h korenstvu. Severnjaki, n. pr. Angleži in Čehi sejejo pastinak na splošno, kakor pri nas korenje. Po korenu je sličen korenju, listje je pa podobno zeleni. Kakor korenje, ljubi tudi ta globoko, leto prej pognojeno zemljo. Za boljši uspeh mu pripomoremo lahko še s kalijevim umetnim gnojilom. Sejemo ga spomladi na široko, vendar je pa boljše na 30 cm oddaljene vrstice. Pregosto setev že v mladosti razredčimo v toliko, da so posamezne rastline po 15 cm narazen v vrsti. Ob setvi na vrstice lažje in hitreje plevemo, rahljamo zemljo, če jo ploha zbije, prihranimo na množini semena in pridelek je izdatnejši.

Do jeseni pastinak doraste, tedaj ga lahko izkopljemo in prezimimo, kakor korenje. Ker je pa proti mrazu popolnoma odporen, kar pri korenju tega ni, ga izkopljemo le toliko, kolikor ga potrebujemo v mr-

zlih zimskih mesecih, ostalega pa pustimo na mestu do tople spomladi. Mraz celo ugodno vpliva nanj, zato je čedalje boljši in okusnejši.

Pastinaka je več sort, z dolgim, srednje dolgim in s kratkim korenem. Doraste tako debel kakor korenje za krmo. Ker vsebuje mešan vonj po peteršilju in korenčku, ga vporablja kuharice kot dišavo k jedem in nadomestilo za peteršilj in koren. Pripravljen na razne načine, je prav dobra jed. Pripravlja-

Konjereja.

Ali moremo nadomestiti oves v prehrani konjev?

Konje hranimo navadno s senom in ovsem, ki ga dajemo po vporabi konjev pri delu. Radi tega, ker oves vsebuje več beljakovin kot druga žita, se splošno smatra, da ga ne smemo z drugo hrano nadomestiti. Stvarno pa je oves najdražja hrana, saj vsebuje le 60 škrobnih vrednosti (po katerih merimo hra-

jo ga celo v moki ali v jajcu povabljanega in na olju ocvrtega, kakor ribe. Iznajdljive gospodinje ga v to svrhu narežejo z modelom v obliki sardel. Sladokusci trde, da sliči ribam in da po dobroti ne zaostaja. Ker so ribe zaradi prevoznih stroškov in posredne kupčije predrage, je pastinak dobro in ceneno nadomestilo.

V kmetijskem gospodarstvu ga bomo sejali za krmo. Na množini pridelka ne zaostaja za korenjem in ker je še proti mrazu odporen, ga spomladi, ko primanjkuje sveže krme, s pridom porabljam. Odbrali bomo veliki dolgi beli ali Buckmannov srednje dolgi, ki dajeta največji pridelek; slednji je tudi po okusu najboljši. Seme prodajajo v vsaki večji trgovini s semeni.

Sončne tople grede.

Dostikrat nam manjka konjskega gnoja, da bi se zemlja v takih gredah zagrela s toploto, ki jo proizvaja razkrajajoči se gnoj. Če pa je treba pridelati dosti nasada, kakor je to primer pri gnojenju bombaža v severnejših krajih, količina konjskega gnoja ni dovoljena, da bi se moglo napolniti toliko gred, kolikor se za nasad rabi. V takšnih primerih si pomagajo z uporabo sončnih toplih gred, ki so akumulatorji (zbiralci) sončne energije. Napravijo se ravno tako, kot navadne tople grede, toda brez gnoja, le da imajo namesto enega steklenega pokrova kar tri. Sončna energija prehaja skozi 3 stekla in sicer je dokazano, da prehaja in se očuva 70% te energije. Zemlja se ogreje, tako da toplota v teh toplih gredah doseže do 50° C. Seveda je potrebno pretežno sončno vreme, a ponoči je treba grede še pokriti s slamnimi ali drugimi pokrivali, da toplota ne uhaja.

Tu pa tam bo ta način tudi pri nas mogoč in praktičen, ker bomo gnoj lahko pravočasno uporabili za gnojenje njiv.

njivost), medtem ko vsebujejo povprečno druga žita 70, a koruza celo 80 škrobnih vrednosti. Tako dokupujemo oves ali pa ga sejemo na poljih, ki bi n. pr. posejana z ječmenom donasala večje količine pridelkov. Če pa pogledamo malo po svetu, bomo ugotovili, da drugod ne hranijo konje z ovsem, temveč z

razno drugo hrano, ki jo bolj s pridom proizvajajo. Pri tem se ravna-jo popolnoma pravilno po načelu, da pri konjih, ki se uporabljajo v kmetijstvu in s katerimi delamo in vozimo le korakoma, ter od njih ne zahtevamo prekomernih naporov s hitrostjo pri delu, ne trpi njihova delavna sposobnost ali njih zdravje, če jih hranimo z manj koncentrirano hrano kot je oves. Neverjetni Tomaži seveda zmajujejo z glavo, češ, kaj pa kolika? Razširjeno je namreč mnenje, da konj kolike nikoli ne dobi od ovsca, temveč vedno od druge hrane ali pa od prehlada. Toda tudi temu se lahko pomaga, ako se strogo pazi na čistočo in nepokvarjenost hrane, kot bomo v nadaljnjem pojasnili.

Oves lahko nadomestimo z drugimi žiti, predvsem z ječmenom in koruzo. Ta hrana vsebuje dosti škroba, ki ga konj sicer rabi za delo, ne pa tudi dovoljno beljakovin. To lahko nadomestimo s tem, da izberemo dobro seno ali otavo, ter jo dajemo konjem. Če imamo seno od detelje, pa ga bomo dali dnevno *2 do 3 kg poleg navadnega sena. Da se očuvamo kolike, bomo posebno pri koruzi pazili, da je popolnoma zdrava (ne plesniva) in grobo šrotana. Zdrob seveda ne sme biti prester, temveč vedno svež in ne žarek. Ker se s koruzo hranjeni konji pri delu radi potijo, je treba paziti, da se ne prehladijo. Pustiti jih torej ne smemo nepokrite stati delj časa. Čim jih pa dovedemo v hlev, bomo jih dobro oribali in posušili.

Prav dober nadomestek za oves so razno korenje in pese, ki jih pred uporabo skrbno operemo od zemlje in obrežemo plesnive ali nagnite dele. Da ne smemo hraniti konje z zmrazlimi ali drugače pokvarjenimi korenastimi plodovi, se samo po sebi razume! **Če na to ne pazimo, se bo kolika hitro pojavila!** Korenaste plodove ne kuhamo ali parimo, temveč jih razsekljamo na drobne kose in jih sveže pomešamo s 3 do 5 cm dolgo rezanico sena ali ovse-sne slame. Plodove moramo razsekati tik pred hranjenjem in ne na zalogo, kot se navadno dela, ker se razsekljani plodovi začnejo takoj razkrajati. Paziti treba tudi na to, da se obrok korenastih plodov takoj zmanjša ali pa celo popolnoma ukine, ako konji ne delajo. **Le takrat, kadar konji delajo, jih je treba bolje hraniti in tudi samo takrat bodo to hrano brez škode za zdravje (kolika!) prebavili in polno izkoristili.**

4 kg ovsca nadomešča: 3 kg koruze, ali 3.5 kg ječmena, ali 12 kg

krompirja, ali 16 kg sladkorne pese, oziroma strniščnega korenja, ali 24 kg krmne pese. Toplokrvnim konjem dajemo dnevno korenastih plodov toliko, kolikor odgovarja njihovem obroku ovsca po gornjem razmerju. Mrzlokrvnim pa lahko damo za ¼ več. H gornji hrani pa moramo dodati 5 kg deteljnega ali lucerninega sena, če pa tega nimamo, pa zdrob (šrot) od stročnic (fižol, grahorica, bob, soja, itd.) ali pa moko od oljnatih pogač, da nadomestimo manjkajoče beljakovine. Korenasti plodovi, posebno sladkorna repa in strniščno korenje, ki vsebujejo dosti sladkorja, olajšajo izmenjavo dlake in ji dajejo lep svetel sijaj. Ker imajo le zdravi konji sijaj-

no dlako, kar iz izkustva vemo, je to dokaz, da konjem takšna hrana prija. **Le od človeka zavisí, ali jo ume tako pripraviti, da jim ne škodi!**

Pri hranjenju krompirja moramo biti posebno pozorni. Nezrel, gnil ali takšen, ki je že začel cimiti, je strup za konje. **Popolnoma dozorel in zdrav pa jim ne škoduje.** Manjše količine, do 10 kg na dan, ga lahko tudi nekuhanega v razsekljanem stanju pohranimo. Večje količine pa treba vedno kuhati ali pariti, popolnoma ohladiti in potem pomešati z rezano slamo ali senom. Glede nadomeščanja manjkajočih beljakovin pa velja isto kot za korenaste plodove.

Svinjereja.

Crkavanje prascev je bolje preprečiti kot bolezní lečiti!

Čim se pojavi zima se zopet čujejo tožbe, da prasci ne uspevajo kot je treba. Navidezno zdrava gnezda prascev redčijo smrtni slučají, preostali pa hirajo počenši od 4. tedna, čim se jih navaja na hrano. Driske, težka sapa in kašljanje povzročajo mršavljenje, dlaka postaja dolga in brez sijaja, koža blede namesto rožnatordeča, dostikrat pokrita z izpuščaji in krastami. Prasci namesto da bi komaj pričakali hrano, jo prezirajo, žro pa nastilje in lizejo ščavnico. V kratkem času živali postanejo ozkoprčne z debelim vratom, hrbet se jim krivi, glava je nesorazmerno velika, trebuh se povesi, rep je ohlapno povešen, hoja je okorna, oči zalepljene in rast vstavljena. Kar ne pogine, hira in ni za rejo.

Vzroki tem pojavom so lahko razne bolezni kot kuga, paratifus, kužno vnetje pljuč, ohromelost prascev vsled okuženja na popku, gliste, itd. Vpričo tolikih bolezni se zdi, da je nemogoče se proti njim uspešno boriti. Toda temu ni tako, **ker pravi vzrok hiranju sta v večini slučajev nepravilno držanje in hranjenje, mogoče tudi nepravilna izbira maternih živalí.**

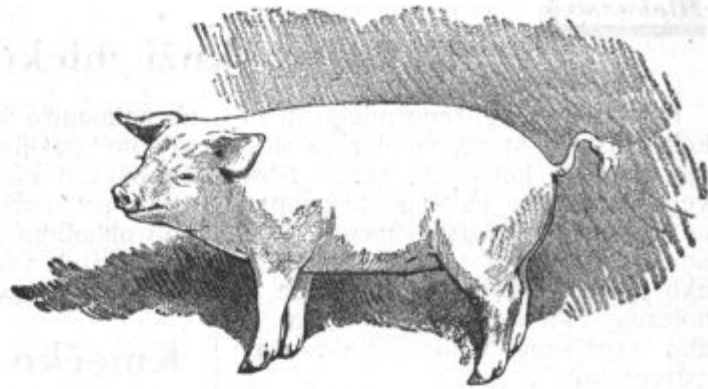
Zavedati se moramo, da se ne ščitimo od kužnih bolezni le s tem, da izbiramo zdrave živali za rejo, temveč predvsem s tem, da živalim omogočimo zdravju koristen način življenja. Povzročitelji bolezni se ne nahajajo samo v naših hlevih, temveč tudi v prebavnih organih zdravih živalí. **Vendar pa ne povzročajo obolenj in škode tako dol-**

go, dokler se živali pravilno negujejo in hranijo. Šele, ko so živali vsled nepravilnega držanja oslabiljene, bolezenske klice prevladajo in čim zbolí ena žival, je okužen ves hlev. Če se potem katero potomstvo pokaže proti okužbi posebno odporno, nam narekuje lastno izkustvo, da za pleme izbiramo živali le iz tega potomstva. Res je, da moramo tudi pri zdravih gnezdh vedno računati z umrljivostjo do 15% v prvih dneh. Toda če je umrljivost večja, nam že to dejstvo kaže, da nekaj ni v redu **in vzrok bomo predvsem iskali v hlevu!**

Hlev naj bo za prasce, posebno v zimi, **topel, suh, zračen in svetel.** Dandanes svinjereja ni tako unosna, da bi vse slabe hleve podrlí in sezidali nove po najnovejših izsledkih. Toda marsikaj se na hlevu lahko brez večjih izdatkov z domačimi sredstvi in delovno močjo popravi in ravno zimski čas je za to najpripravnejši. Mrzle stene bomo obložili z deskami, ravno tako tudi tla, če niso iz lesa, a na podstrešje bomo naložili slame, da toplota ne uhaja. Skrbeli bomo za praktično zračenje s pripravnimi zračnicami in povečali bomo okna, če je hlev temen. Včasih si bomo pomagali tudi tako, da bomo svinjo pred prasenjem premestili v toplejši kravji hlev in jo potem s prasci vred pustili na tem mestu, dokler niso prasci 10—12 tednov stari. **Najbolj zdravi svinjski hlev je vedno iz lesa in to bomo pri vseh novogradnjah upoštevali.**

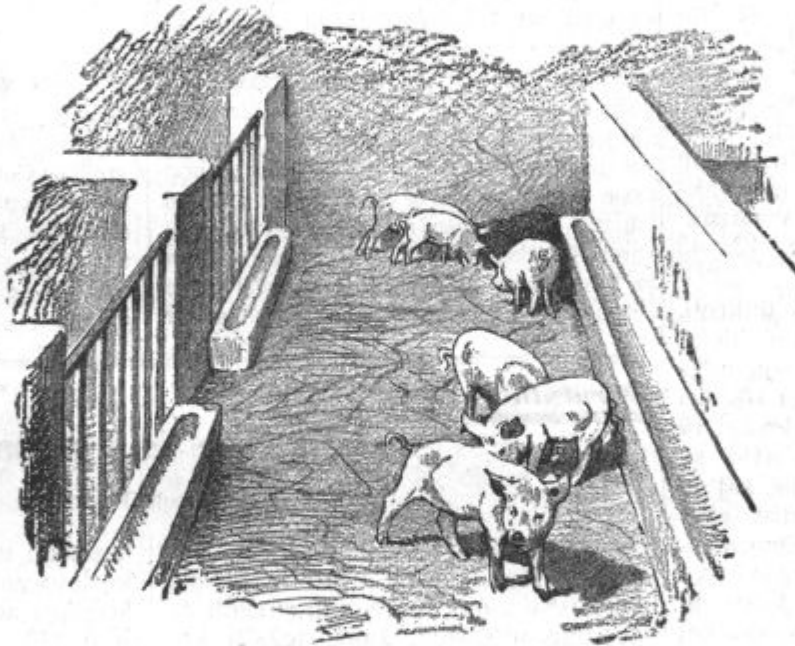
Nepravilno

pravilno

hranjenje in negovanje.

Vsled pomanjkanja mineralnih snovi in vitaminov, oziroma nepravilne nege in čistoče je iz zdravega praseta nastal rahitičen slabič (slika levo). Njegov brat je dobival v hrani še 2% klajnega apna in malo ribjega olja. Desna slika kaže sijajen uspeh takšne hrane. To prase je seveda tudi odporno proti boleznim, medtem ko se pri slabiču ne ve, katera glavna bolezen ga tare.

Rejčeva dolžnost je, da do obolenja sploh ne pride. Zato skrbi, da ima že breja svinja dovoljno mineralne in krepke hrane, posebno pozornost pa posveča prascem. Prascem na-

stavi v kotu hodnika za hranjenje z lesnim pepelom pomešano zemljo, da si zamorejo apno sami poiskati. Tako ostane ležišče prascev čisto in neokuženo. (Glej članek!)

Tudi v zimi bi morale imeti plemenske svinje in prasci možnost, da se sprehodijo na prostem. Mati in zarod se morata na svežem zraku utrditi. Seveda v tem ne bomo pretiravali, ne bomo pa opustili utrjevanja tudi v najbolj hudi zimi. V to svrhu naj ima vsak svinjski hlev ograjen izpušč, ki ga moramo seveda večkrat čistiti, enkrat letno celo popolnoma in potem napolniti s svežo zemljo, peskom ali drugim primernim gradivom. Če izpusta nimamo ter svinje v zimi nimajo možnosti, da rijejo po zemlji, jim masujemo v kot hleva svežo negojeno vrtno zemljo, kateri smo primešali pepel od drv.

Čim vreme dopušča, morajo imeti prasci priložnost paše. Vsaj nekaj kvadratnih metrov prostora v sadovnjaku ali na travniku se jim mora privoščiti in pa prav pripro-

sto streho, da se ognejo dežju in vročini poleti.

Prvi znak hiranja je driska, ki se pojavlja v 3. ali 4. tednu starosti prascev. Vzrok je dostikrat nepravilno hranjenje matere ali prehod iz ene hrane na drugo, kar se potem izraža v mleku, ki ga prasci sisajo. Ko prasci že sami začnejo jesti ali pa brodirati po koritu, si dostikrat pokvarijo želodec in čreva z ostanki, ki jih je svinja pustila in ki so se skisali. Včasih dobijo prasci drisko, ker se mati poja. V tem primeru lahko dajemo prascem sredstva, ki zapirajo, kot čreslovino ali pa nožno konico salicilnega praška. Popolnoma skuhan oves ali ječmen (sluza) s sladkim kravjim mlekom, še bolje s kozjim, kmalu ozdravita takšno drisko. Poleti je tudi kislo mleko ali kisla sirotka s prej omenjenimi zdravili prav koristna. Ve-

dno pa bomo tudi v teh primerih predvsem pripisali vzrok obolenju nezdravemu hlevu. Zato bomo hlev takoj razkužili, pazljivo očistili, nanovo nastlali z zdravo steljo, in če potrebno, skrbeli za toploto v hlevu. Skrbeti moramo tudi za dobro pitno vodo, da prasci ne bodo ščavnice pili in lizali.

Dostikrat pa prasci tudi ne dobe v hrani dovolj mineralnih snovi in vitaminov. Že breji svinji, posebno pa prascem, treba vedno dajati nekaj klajnega apna in beljakovinske hrane. Sisati moramo prasce pustiti najmanj 10 tednov, ker le takrat bodo odporni proti boleznim, saj se materino mleko z ničemer ne more nadomestiti.

Slabiče zdraviti se ne izplača, temveč jih treba čimprej izločiti in potem hlev dobro razkužiti.

Mlekarstvo.**Kako se okuži mleko?**

Iz vimena izmolženo mleko ni nikoli prosto bakterij, vendar ga smemo smatrati kot čisto, ker v zdravem vimenu se nahajajo le neopasne bakterije (kokusi vimena). Mleko je okuženo v vimenu le takrat, ako je vime bolno, posebno če je bolezen tuberkuloznega izvora ali ako zapaljenje vimena povzročajo „streptokoki“.

Bradavice vimena, posebno pri starih kravah, so najčešče leglo okužbe, ker se v njih mnoge bakterije zbirajo. Okuženja se branimo, če vime pred molžnjo dobro operemo in prvo mleko izmolžemo v posebno posodo, ter ga potem uničimo. Popolnoma napačno je, kar se navadno dela, da se izmolze prvo mleko takoj na hlevska tla ali stello. Ko krava leže, se namreč na takih tleh ali stelji zopet okuži. Dokazano je namreč, da se v tem prvem mleku nahaja 65—86 milijonov bakterij, medtem ko najdemo v nazadnje izmolženem mleku le 12—43 tisoč bakterij.

Računa se, da od vseh mikrob, ki se nahajajo v konzumnem mleku potrošača, prihaja 18.5% vseh bakterij že v hlevu v mleko, 21.1% pri manipulaciji in odpremi mleka, 19 odstotkov pri potrošaču, a 41% se jih je medtem že namnožilo, saj je znano, da se bakterije hitro razmnožujejo. Seveda je množina razmnoženih bakterij tem manjša, ako je mleko od neokuženih krav in čimbolj se je pazilo na čistočo pri molži in manipulaciji. **Čistoča je torej polovica zdravja posebno v mlekarstvu.** Dostikrat vidimo, da se molžejo krave, ki so blatne po bedrih in repu; molzilje si ne perejo rok, kaj šele vime. Pri manipulaciji se ravno tako ne pazi na čistočo obleke, rok in posod, tako da ima umazanija neomejen dostop v mleko. Kakor smo že prej omenili, je treba pripisati največjo važnost čistoči vimena na zunaj. Ugotovilo se je, da če vime ni oprano ali vsaj s čisto mokro krpo dobro izbrisano, da vsebuje potem mleko do 71.000 škodljivih klic v 1 kub. centimetru, medtem ko je v nasprotnem primeru bilo le 7000 takih klic v 1 kub. centimetru. Na neopranih rokah molzača se je našlo 45 milijonov bakterij.

Veliko nevarnost za okuženje predstavlja razna posoda, v katero se mleko molze ali pozneje prelije. **Bolje je število teh posod zmanjšati**

na najmanjše število in to malo število bolj pazljivo prati! Razmnoževanje bakterij pa preprečimo, če mleko takoj po molži čim hitreje in tem bolj ohladimo in ga pri takšni nizki temperaturi vzdržujemo do uporabe.

Kmečko maslarjenje.

Splošno je mnenje in v večini slučajev tudi popolnoma upravičeno, da surovo maslo, ki ga izdelujejo naše gospodinje, ne odgovarja niti po okusu niti v drugih lastnostih zahtevam kupcev. Vzrok za to leži v nesodobnem načinu izdelave masla, predvsem, ker gospodinje ne razpolagajo s pripravnimi posnemačniki in pinjami. Če se izdelano maslo potem ne more prodati, se gospodar huduje na ženske, češ, one so krive, če ni dohodka od živinoreje. Kaj pa bi bilo, če gospodar maslarjenja ne bi prepustil ženskam in bi se ga enkrat sam lotil? Enkrat bi to poskusil, robantil in celo hišo vznemiril, potem bi pa takoj premislil škodo in zgubo časa, ki ga ima z nesodobnim maslarjenjem. Ogledal bi se okrog, kaj stane posnemačnik in pinja, ter

ugotovil, da se mu bo izdatek kimalu povrnil in čim bo le mogel, si bo vse potrebno nabavil. Slika prikazuje sodoben posnemačnik in pinjo. Danes stane tak posnemačnik le še din 700—950, a pinja din 780.—, če se ju kupi pri Kmetijski družbi.

Perutninarstvo.**Bliža se čas nasada.**

Leopold Paljk.

Kdor hoče, da mu bodo jeseni dorasle jarčice začele nesti in pridno nesle vso zimo, mora tudi skrbeti za zgodnje piščance. Jajca težkih kokoških pasem, n. pr. plimetk, orpingtonk in wiantotk je treba zato nasaditi že v februarju, jajca srednje težkih in lahkih pasem pa v marcu in aprilu. Najboljše zimske nesnice štajerske pasme so jarčice, izvaljene proti koncu marca, v aprilu in do srede maja. Vsakdo, ki prav zgodaj nasaja, mora imeti na razpolago zavaro, primerno topel in sončen prostor. Piščanci potrebujejo namreč mnogo toplote. Brez zadostne toplote se zlasti zgodnji piščanci le slabo razvijajo ter navadno zaostanejo v rasti. Zato se večkrat zgodi, da prehitre pozneje izvaljeni piščanci zgodaj izvaljene. Prav zgodaj naj tedaj nasaja le tisti, ki more piščančkom tudi poskrbeti zadosti topel, svetel, zračen in sončen prostor. Saj je primerno vzrejališče za piščance prav tako važno kot je za kokoši-nesnice dobra kurnica.

Važno je nadalje gnezdo in tudi prostor, kje ga namestimo. Vsled

napačno urejenih gnezd imamo vsako leto velike izgube. Gnezdo naj bo kolikor mogoče plitko ter dovolj veliko (40 × 40 cm). Še najboljše je, ako ga uredimo enostavno na zemlji ter obdamo z zidaki ali pa z lesenim obodom. Ako pa ne moremo postaviti gnezda na zemljo, vzamemo primerno velik kos travnate ruše, ki jo obsujemo ob straneh še z zemljo, da nastane v sredi lepo zaokrožena kotanja. Na dno denemo nekoliko suhe praproti, ki odganja mrčes, povrh pa še seno ali bolj na kratko zrezano čisto slamo, ki jo prej še zdrgnemo, da postane mehka in voljna. Z zidaki obdano gnezdo je ravno pravo, ni niti pregloboko, niti preplitko. Gnezdo, ki je proti sredi le preveč nagnjeno in globoko ter ima nad 15 cm visok obod, ni baš priporočljivo. V takšnem gnezdu se jajca skotalijo proti sredini in dostikrat tudi pobijejo. A tudi koklja, ki se spušča z visokega oboda na gnezdo, jih pogostokrat zdrobi.

Kdor prav zgodaj nasaja, naj ne polaga pod kokljo preveč jajec. Pra-

vilo je, da mora valilka vsa jajca dobro pokriti. Ako podložimo več jajec, kot jih more koklja pokriti, se jajca ob robu gnezda močno ohladi in zato se iz takih jajc izvali le malo ali pa sploh nič. Pod srednje težko kokoš podložimo, dokler je še hladno vreme, namesto običajnega števila 13 samo 10—11 jajc; v toplejših mesecih smemo podložiti 13—15 jajc. Tudi ne podlagajte pod kokljo istočasno jajc različne perutnine, n. pr. kokoši in gosi. Kdor nima zgodaj na razpolago koklje, si pomaga lahko s puro, ki je v februarju in marcu najboljši in najzanesljivejši „valilni stroj“. Pod puro nasadimo lahko 20—22 kokošjih ali 15 do 18 račjih ali 10—12 gosjih ali 16 do 18 purinih jajc. Tudi jo lahko prisilimo sedeti v vsakem času. Predno jo nasadimo, se prepričajmo, da li je tudi voljna sedeti na jajcih. Podložimo ji 3—5 porcelanastih jajc, ki jih prej malo pogrejemo. Nad puro pa poveznemo nato košaro tako nizko, da žival ne more vstati in je zato prisiljena se dotikati s prsmi in trebuhom podložkov. Košaro je seveda treba obtežiti še s kamnom. Po 24 urah jo odkrijemo. Ako mirno obsedi, ji odvzamemo porcelanasta jajca in podložimo valilna. V nasprotnem primeru pa jo zopet položimo v gnezdo na porcelanasta jajca in jo nato preizkušamo še naslednji dan in če je potrebno še tretji dan. Ako pa sama ne zapusti gnezda, jo moramo redno vsak dan dvigniti in nakrmiti. Pripominjam pa, da ko začne pura v aprilu nesti, jo težko pripravimo, da bi valila. Do marca jo še lahko prisilimo, pozneje pa ne. Bolje je, da jih v času nesnja ne silimo sedeti. Takrat si lahko pomagamo z mladimi puricami, ki še niso prenesle. Seveda uporabljajmo za valjenje predvsem starejše živali, le v skrajni sili smemo uporabiti tudi mladico in celo starejšega samca, ki je brez ženske. Pura sedi lahko dvakrat in celo trikrat zaporedoma. Bolje pa je, da ji privoščimo vmes nekoliko oddiha, da ne opeša in se preveč ne izčrpa. Pura je tudi pozneje skrbna mati piščetom, jih dobro varuje in brani pred sovražniki, a ima to slabo lastnost, da jih vodi predaleč na polje in v gozd. Kot vodnik mladih piščet je vsekakor boljši kopun.

V mrzlem letnem času ne obsedi koklja rada na jajcih. Vsakdo je lahko vesel, če more dobiti v zimskih mesecih zanesljivo valilko. Ta ali oni je gotovo že opazil, da je koklja gnezdo zapustila, čim jo je položil na mrzla jajca. Predno položite ko-

kljo na jajca, jih morate ogreti. Jajca pokrijte s pogreto cunjjo in šele ko so topla, odstranite cunjjo in denite kokljo previdno nanje. To opravite najbolj proti večeru, da se koklja ob naslednjem jutranjem svitu privadi prostoru, ne glede na to, da jo itak moramo namestiti v bolj mračnem prostoru, kjer ima med valjenjem popolen mir. Pripominjam še, da sta suho podstrešje in za tohla klet kaj malo primerna prostora za valjenje. Koklje težkih in srednje težkih pasem so vsled svojega mirnega in flegmatičnega „temperamenta“ bolj zanesljive valilke kot one lažjih pasem, ki so dokaj manj stanovitne ter včasih sploh nočejo sedeti ali pa zapuste gnezdo že po nekoliko dneh. Zato priporočam vsakemu perutninarju, naj poleg drugih kokoši redi par dobrih valilk težkih in srednje težkih pasem, ki začno navadno tudi zgodaj kokati; so tudi mirne in silno zanesljive. Tudi niso mlade kokoši tako zanesljive valilke kot starejše.

Zdaj pa še nekaj o valilnih jajcih. Upoštevati je namreč treba, da zavisi uspeh v glavnem od izbire valilnih jajc. Za valjenje vzamemo le pravilno oblikovana jajca. Predolga in koničasta nikakor niso za nasad. Ponekod sicer trde, da se iz koničastih izvle pretežno petelinčki, iz okroglih pa kokoške. To pa nikakor ni res. Resnica je le, da se iz takšnih jajc navadno nič ne izvali. Kdor vodi preizkušnjo nesnosti, naj nasaja predvsem jajca od dvo- in triletnih kokoši, ki so se izkazale kot najboljše nesnice. Seveda sme končno vzeti valilna jajca tudi od enoletnih kokoši, ki so se že v prvem letu nesnosti odlično izkazale. Valilna jajca naj ne bodo lažja od 55 g, pa tudi ne težja, kot je za dotično pasmo predpisano (n. pr. za štajerko ne nad 65 g). Prevelika jajca so navadno neoplojena ali pa vsebujejo včasih po dva rumenjaka. Jajca morajo biti sveža, po možnosti ne nad 8—10 dni stara. Nikdar pa ne uporabljajte za nasad jajc, ki so nad 14 dni stara. Jajca morajo imeti celo, zdravo, gladko in čisto lupino. Vsako jajce je treba pogledati proti luči, če ni morda natrkano. Posebno pažnjo moramo posvečati valilnim jajcem, ki smo jih prejeli od drugod. Takoj po prejemu je treba jajca izložiti iz omota ter jih vsaj za nekoliko ur položiti na hladno mesto, kjer pa seveda ne sme zmrzovati. Najboljše je, če jih pustimo en dan mirovati in jih šele nato podložimo koklji.

Gnezdo in kokljo potresimo pred nasaditvijo s praškom proti mrčesu ali pa s tobakovim prahom. Jajc pa nikar potresati s praškom. Ako ima koklja pršice ali uši, ne bo sedela mirno na jajcih. Vse delo pa izvršimo povsem mirno, da se koklja ne razburja in plaši. Ako je le mogoče, nasadimo naenkrat vsaj dve koklji. To pa radi tega, da čez sedem dni, ko jajca v prvič pregledamo, odstranimo vsa neoplojena, ostala pa združimo pod eno kokljo. Drugi koklji pa podložimo spet nova jajca. Kot rečeno, je treba med valjenjem jajca pregledati. To storimo dvakrat. V prvič pregledamo kokošja jajca sedmi dan, da se prepričamo, če so oplojena, v drugič pa 14. dan, da ugotovimo, ako je v njih plod še živ. Neoplojena jajca, ki smo jih pri prvem pregledu odstranili, še lahko porabimo v kuhinji ali pa jih trdo kuhana pokrmimo perutnini. Jajca pregledamo na ta način, da jih vzamemo v roko ter pogledamo proti soncu ali močni luči. V kos lepenke ali črnega papirja izrežemo jajčasto obliko in pogledamo jajce proti močni luči. Povsem čisto in svetlo jajce je neoplojeno. V oplojenem pa opazimo temno pego, iz katere se razpletajo krvne žilice.

Med valjenjem moramo krmiti kokljo redno vsak dan ob določeni uri. Valečo kokljo krmimo le z zrnjem, predvsem s koruzo, ki daje živali toploto. Mehke hrane in zelenjave ji ne pokladajte, ker povzroča drisko! Lahko bi potem koklja ponesnažila jajca. Ako koklja sama ne zapusti gnezda, jo dvignite sami. Nekatere živali vale tako zvesto, da pozabijo popolnoma na hrano. Koklja mora z gnezda vsak dan, v mrzlih zimskih mesecih 15 minut, v toplejših pa lahko 20—30 minut, da se naje, napije, otrebi in okoplje v prašni kopeli. Pri tem pa moramo kokljo nadzorovati in pravočasno položiti spet v gnezdo. Kaj pogostokrat se namreč dogodi, da pozabi gospodinja na kokljo in se spomni nanjo šele čez eno ali dve uri. Ker so se pa jajca med tem že popolnoma shladila, je malo verjetno, da se bo iz njih še kaj izvalilo.

Ako koklja jajca zmasti ali ponesnaži, moramo gnezdo očistiti, onesnažena jajca pa umiti v mlačno-topli vodi (35° C). To storimo tako, da položimo jajca v vodo, da se nesnaga najprej odmoči, nakar ostržemo blato z ribarico. Jajc pa nikoli ne smemo umiti z gobo ali mehko krpo, ker bi na ta način lahko zaprli luknjice (pore) v lupini z nesnago.

Nato položimo neobrisana, t. j. še mokra jajca zopet pod kokljo.

Piščanci se izvalé navadno v 20. do 21. dneh, včasih pa šele 22. ali celo 23. dan. Pri tem opustite vsako „porodniško pomoč“! Ne dotikajte se zato jajc, da ne uničite v njih zarodkov! Kar se samo ne izleže, ni navadno dosti prida. Kdor pa brska z lasnico ali nožem po natrkanem jajcu, bo več škodil kot koristil. Ko je koklja izlegle piščance posušila, jih odvezamemo ter položimo v zabojček ali škatlo, ki smo jo obdali z mehko volnenasto ali pernato pre-

vleko ter postavimo h gorkemu štedilniku. Tu ostanejo piščanci toliko časa, da so vsi izvaljeni. Šele nato očistimo gnezdo in izročimo piščančke skrbni materi. Ako bi jih pustili pod kokljo, bi postala nemirna in predčasno zapustila gnezdo.

Komaj izvaljenim piščančkom ne dajajte nikake hrane! „Novorojenček“ prinese itak s seboj na svet hrane, ki mu zadostuje za 36—48 ur. Zato prvi dan piščancem nobene hrane, niti pijače!

O prehrani in nadaljnji zreji piščancev pa prihodnji!

Kmetaki pravnik.

Dedno pravo francoskih kmetov.

Priobčujemo po poročilu M. J. Bosta na mednarodnem kongresu v Neaplu.

S. G.

Do leta 1789., ko je v Franciji revolucija razbila stare politične in gospodarske vezi, je veljalo pravilo, da se morajo posestva izročiti najstarejšemu otroku. Meščanski stalež se teh pravil ni držal in je v to potegnil tudi deželno, tako da poznejši Civilni Zakonik (Code Civil) ni storil drugega, kot potrdil dejansko veljavno stanje.

Vodilna misel Civilnega Zakonika je, da naj se sicer pazi na to, da se dedščine preveč ne drobe, toda mora biti upoštevano načelo, po katerem imajo brezpogojno vsi otroci enake deleže v naravi na premoženjih, nepremičninah in raznih pravicah. Če se nepremičnine ne dajo primerno razdeliti v naravi, je predvidena javna sodna prodaja.

Ustrezno deliti je možno le večja posestva; pri manjših, ki tvorijo zase najskromnejšo gospodarsko enoto, pa družba popolnoma uniči obstoj kmečke družine. Posledice tega načela so bile v Franciji prav škodljive: pretirana majhnost posestev in stalno izseljevanje v mesto. Za vsakogar je bilo vidno, da nobeno še tako trudapolno delo ne dovoli prevzeti posestva in tako najdemo danes mnogo zapuščenih vasi, mnogo neobdelanih polj. S strani gospodarskih poznavalcev se je prav kmalu pričela postavljati zahteva, da se v škodo ostalih otrok določi nekaj predpravic za prevzemnika. Parlamentu so bili predloženi mnogi zakonski osnutki, ki vse do leta 1938. niso mogli prodreti. Sicer se je posrečilo zmanjšati ali celo čisto odpraviti pristojbinske dajatve državi ob priliki prenosov posestev od staršev na otroke. To pa jedra vpra-

šanja okrnitve kmečke posesti ni zadelo.

Tega jedra se je lotil šele zakonski dekret iz junija 1938. Po le-tem sme preostali zakonski drug, če je solastnik posestva in živi za časa smrti v skupnosti, dalje ta in vsak drug dedič, če obstoje mladoletni otroci, zahtevati, da se posestvo ne sme deliti. Vrednost posestva, ki mora služiti kmetškemu obdelovanju, pa ne sme presegati zneska 200.000 frankov. Tudi orodje, inventar in obstoječe zaloge so nedeljive, če po vrednosti ne presegajo ene četrtine samih nepremičnin. Načeloma velja nedeljivost le za dobo petih let, dobi se pa lahko tudi še vse do smrti drugega zakonca, odnosno do polnoletnosti vseh otrok. S tem je dana onemu, ki hoče prevzeti celo posestvo, najširša možnost, da ostale izplača in njihove dele odkupi. Saj gre za razmeroma dolge dobe, katere potečejo brez koristi za one, ki jim ni za posestvo in se usmerijo v druge stanove, pa morajo čakati na mnogo kasnejšo delitev. Za pomoč prevzemnikom ob-

stoje ceneni krediti iz javnih sredstev. Za izplačilo deležev iz nepremičnim morejo dobiti posojila največ 100.000 frankov proti 3% obrestovanju in povračilu v najdelj 30 letih. Za izplačila iz inventarja in pritoklin pa imajo na razpolago posojila proti 4—5% obrestovanju in vrnitvi najdelj v 15 letih. Prevzem deleža je poleg tega oproščen pristojbin, če ne znaša njegova vrednost več kot 50.000 frankov in če se zaveže prevzemnik deleža, da bo sam osebno izvrševal kmetijsko delo na prevzeti nepremičnini.

Francija je po svojem bistvu dežela, kjer se navade malo in počasi spreminjajo. Sedaj se vrši boj za to, da se kot prvenstveni upravičenec do posestva določi otrok, ki najdelj dela na posestvu in pomaga staršem, a nima drugega zaslужka kot golo preživljanje. Zapuščene kmetije silijo to državo, posnemati druge narode, kjer se posveča kmečkemu stanu več pozornosti. Zlasti Nemčija je tak primer.

Naše Prekmurje in Dalmacija doživljata glede neizprosne delitve zemlje v naravi prav enake primere, kakor jih je v Franciji omogočil Civilni Zakonik, ki je bil skoraj vsem ostalim evropskim zakonikom vzor. Kakor so končno tam uvideli, da tako naprej ne gre, tako moramo tudi pri nas zahtevati čimprejšno zakonito ureditev glede izročanja kmetijskih posestev. Saj nam prav tako grozi popolna razdrobitev in s tem prenehanje stanu, ki ga povsod skušajo obvarovati propasti. Tolažilno je le dejstvo, da je s pomočjo ženitnih in izročilnih pogodb po svobodni volji kmetov samih v odlični meri preskrbljeno za ohranitev posestnih enot. Vendar bo zakonita sila preprečila nesmotrene delitve tudi tam, kjer jih neuvidevnost prizadetih ne more preprečiti.

Zadrugarstvo.

Uporaba strojev in orodja ter strojne zadruge.

Fr. Trček.

Z napredkom tehnike se giblje tudi uporaba strojev v vseh gospodarskih panogah, zlasti tudi v kmetijstvu. Mnogo lažje uporablja moderne izdelke in boljše stroje industrija, ki hitrejšo doseže amortizacijo, ima na razpolago več kapitala in glavne investicijske stroške, v prvi vrsti zaradi strojev. V kmetijstvu igra glavno vlogo nepokretna glavnic in živi inventar; stroji in orodje pa so samo

pomožna sredstva za obogatitev nepokretnih glavnic in živega inventarja. Čim manjše je posestvo, čim manjši živi inventar, tem manj strojev lahko gospodar nabavi in tem večjo pozornost mora obračati izrabi kupljenega stroja ter dolgotrajnosti. S tem pa se že mora odpovedati pravemu modernemu napredku. V kolikor večji je kmetijski obrat, tem lažje nakupuje vse vrste modernega

orodja in strojev; v kolikor manj ima skrbi o dolgotrajnosti stroja in kdaj se bo isti amortiziral. Pri obsežnih veleposestvih pa se vprašanje amortizacije in oskrbe strojev zaradi dolgotrajnosti zmanjša na najmanjšo mero; veleposestnik se skoraj niti ne vpraša kako dolgo bo stroj trajal, ampak je njegova skrb, kako dolgo se stroj v obče izplača uporabljati, ker se morda dobijo boljši stroji, ki bodo bolj ekonomično delali in prinesli ter pripomogli k boljšemu ter bogatejšemu pridelku.

Iz prednjega je razvidno, da je mali posestnik prisiljen obdelovati svojo zemljo predvsem z ročnim orodjem, pridobivati in predelovati pridelke pa ravno tako mora s kakšnim zastarelim strojem ali tudi ročnim orodjem. Vsak nakup orodja in strojev zelo močno zmanjšuje čisti donos, ki v današnjem času itak ne obstoja, nabavka modernih strojev pa bi mu celo zmanjšala vrednost posestva. Takšno delovanje pri uporabi moderne tehnike, z ozirom na velikost posestva, nujno zahteva, da se mali posestnik združi v zadrugo in v skupnosti skuša doseči veleposestnika v množini in dobroti pridelka. Ves namen zadržne nabave strojev je v tem, da se doseže čim boljša in čim cenejša produkcija kmetijskih produktov, ki jih mali posestnik sam v nobenem slučaju ne more doseči.

Marsikje so kmetovalci res organizirali kmetijske strojne zadruge, ki pa v večini slučajev trpijo na pomanjkanju zadržne zavesti in čudnem pojmovanju zadržne svojine. Kaj me briga, si misli takšen zadržnik! Ni moje in je torej postranska stvar, kako dolgo bo stroj vzdržal in ali bo sosed lahko omlatil žito. Takšen zadržnik sploh ne ve, nima tega čuta, da je zadržno orodje isto kakor njegova last, da treba na isti način paziti na zadržno imovino kot na svojo lastno. Velike so v tem oziru težave, ki marsikateri trud poženejo že pri rojstvu v nič in na ta način blatijo zadržno idejo ter vzbujajo še večje nezaupanje pri ljudeh.

Zadržna nabava strojev pa bo za Slovenijo vedno bolj važna in nujna. Napredek kmetijstva koraka z velikimi koraki naprej in kdor mu ne bo sledil, bo moral propasti ali pa se pokoriti zadržni skupnosti, ki je rešiteljica malega človeka v vseh panogah življenja.

Poleg zlorabe strojev po brezvestnih zadržnikih pa strojne zadruge bolujejo tudi na veliki slabosti, ki se ji pravi oskrba strojev. Površno ali slabo oskrbo si lahko dovoli samo veleposestnik, nikdar pa posameznik

in zadruga. Veleposestnik namreč seje, žanje in mlati svoje žito in ne bo prenesel ljulike in drugih plevelov v sosedovo pšenico. Kadar pa se uporablja zadržna sejalnica, kosilni stroj, mlatilnica ali čistilnik, pa se ti stroji morajo po vsaki uporabi temeljito očistiti, da ne okužimo sosedovega žita, če je morda moje snetljivo. Važno je, da se zadržna uporaba strojev tako organizira, da s strojem upravlja vedno isti človek oziroma isti ljudje, ki prevzamejo odgovornost za vodstvo in čiščenje stroja.

Uporabo modernih strojev bomo morali v prihodnje postaviti čisto na novo podlago širokih in močnih zadržnih organizacij, ki bodo kos napredku tehnike, ki bodo nudile malemu kmetu vse ugodnosti za napredno kinetovanje, mu pripomogle do brezkonkurenčnega pridelka, ki že sedaj, zlasti pa bo v prihodnosti igral odločilno vlogo v domači in tuji trgovini.

Zakaj večina malih kmetov mora danes uporabljati skoraj izključno ročno orodje pri obdelovanju polja in spravljanju pridelka? Zaradi naprej omenjenega pomanjkanja zadržne zavesti, kar je preprečilo sistematično in načrtno organizacijo strojnih zadrž po primernih okoliših, ki z ozirom na lego spadajo skupaj in tvorijo celoto! Do sedaj ustanovljene strojne zadruge so samo začetki, neobdelani poizkusi, ki so se pri zavednih ljudeh obnesli in naspotno propadli. Marsikje bi se dalo organizirati razdelitev zadržništva na funkcije, ki jih upravlja po ameriškem vzoru in sicer: Zadruge za nabavo vseh vrst strojev, zadruge za popravo strojev in upravo in zadruge za uporabo strojev. Zadnje pa so lahko vse vrste zadrž, ki so sploh možne obstojati kot: živinorejske, mlekarke, sadjarske, strojne, zadruge za predelavo sadja (zadržna industrija), zadruga za mesne izdelke, zadruge za prodajo proizvodov itd. Omeniti je, da je gornja vpejljava podelitve dela v zadržništvu od ogromne važnosti in bo v bodočnosti edino uporaben način ekonomske izrabe sil, kvalitetne (kakovostne) produkcije in rešitve malega človeka, v čemer je naloga zadržne ideje.

Gospodarske vesti.

Tržno poročilo.

Pšenica: V januarju se bi imela sestati v Londonu konferenca vseh izvoznških držav, ki bi imela odločiti, ali je mogoče pro-

dukucijo skladno urediti s potrošnjo. Pšenica je postala oni mednarodni trgovski predmet, ki se ne ravna več po zakonu ponudbe in povpraševanja. Carinske meje, razne trgovinske omejitve, podpore in uvozna dovoljenja so zmanjšala svetovni trg in stavile konkurenčni boj pod zaščito držav. Tako so v zadnjih 25 letih izvozne države preuredile svojo proizvodnjo in razpoložljive količine so večje kot nekdaj.

Četudi gledamo na možnost ureditve tega vprašanja s precejšnjo rezervo, vendar smo prepričani, da konferenca ne bo ostala brez uspeha. Amerika je namreč opustila zamisel, da svojo proizvodnjo toliko poveča, da bi mogla letno izvoziti 100 milij. bušlov pšenice. Kot je znano, zadnja leta Severna Amerika ni izvažala, temveč je začela z izvozom šele lani. Seveda pa moramo v bodoče vseeno računati z njenim izvozom, četudi ne v tako ogromni količini. Mnogo bo pri teh pogajanjih odvisno od Argentine, ki vedno najbolj kviri ceno pšenice s svojo konkurenco. Ker pa se za ureditev vprašanja ravno Sev. Amerika močno zavzema in je ta država že enkrat (leta 1933.) dosegla, da se je takšen sporazum napravil, je upati, da se bo sporazum dosegel in da se ne bo zgodilo kot v polpretekli dobi, ko svet ni vedel, kaj naj napravi s prevelikimi zalogami.

Na domačem trgu so cene ostale nespremenjene. Za bačko blago se zahteva din 158, banatsko din 159, potisko din 170, vse franko nakladalna postaja.

Moka: Pekovska din 245 do 255 baza Ogg nakladalna postaja.

Koruza: Cene se niso spremenile mnogo, vendar je proti decembru zabeležiti majhno naraščanje. Umetno suha stane din 112, času primerno suha s kvalitetno garancijo din 103, predčasno suha din 106, vse paritet Indija. Termínska cena za april—junij je din 118 in po njej se lahko sklepa še v nadalje na čvrsto tendenco cen.

Cene ostalih žitaric so: Oz. ječmen din 147—150, jari ječmen din 185—195, oves din 163—165, vse fco nakladalna postaja. Cene so posebno za oves narasle.

Otrobi: Fini din 97, grobi din 112, fco slavonska postaja.

Fižol: Zadnji čas je malo bolj čvrsta tendenca cen. Računa se, da bo mogoče zopet nekaj izvoziti v Italijo, ko bodo dovoljeni novi kontingenti za uvoz. Tudi hitrost klirinškega plačila se je poboljšala, tako da bi mogel postati izvoz dosti živahen. Cene se zaenkrat še niso popravile od zadnjega padca, ker pač še vse zavisi od Italije.

Krompir: Cene so zelo narasle, kar pa je pripisati le ostrim zimam. Čim bi pa nastopilo toplo vreme, ter bi se dovozi iz Slavonije povečali, bodo cene zopet padle. Slavonski kmet, ki ne shranjuje krompirja v kletih, temveč v podsipnicah, v mrazu in snegu, ne odpira podsipnic, stonil pa bo to takoj, čim se zrak malo ogreje. Letos se nam to-

rej lahko zgodi, da bomo semenski krompir ceneje prodajali kot pa sedaj za hrano.

Slavonski „Ela“ stane din 74, oneidovec in kresnik din 80—82 fco vagon nakladalna postaja. Naklada se pa malo, ker se vsak kmet in prekupčevalec, boji rizika vsled škode od mraza. Ker pa je ta cena povoljna, naj bi kmetje preveč ne špekulirali na višje cene, ker se lahko pozneje pojavijo velike zaloge, ki se bodo nudile za vsako ceno. Današnja cena poplača kmetu trud in vložen kapital, ki ga je imel v normalnih prilikah s produkcijo.

Živina: V januarju so razdeljeni zadnji kontingenti Nemčiji, neupoštevaje v to ono, kar smo vedno izvažali v Avstrijo. Ker pa naša država omejuje v zadnjem času izvoz v klirinške države, je tudi odkupno ceno za uvoženo živino v Nemčijo zmanjšala. Zadnje dni pa je tudi Narodna banka prenehala intervenirati na borzi radi održavanja klirinške marke na minimalnem kurzu din 14.30 za 1 RM. Tako je kurz nazadoval že pod din 14 in se bo še nadalje zmanjševal. Izvoznik bo torej dobil za 1 kg izvožene živine din 1.50—2 manj kot popreje, ter je izvoz popolnoma nemogoč, če bodo producenti še naprej zahtevali stare cene.

Že po redukciji odkupne cene so se volji za izvoz v Slavoniji prodajali že po din 4 do 4.50. Pri nas na sejmiših še ni bilo opaziti padca cen, mora pa nastopiti. S tem naj kmetovalci računajo, posebno po padcu kurza RM. Temu primerno se bodo seveda uredile tudi cene drugi goveji živini in svinjam, v kolikor pri poslednjih ni cena že padla.

Sicer izjavlja trgovinsko ministrstvo, da lahko računamo z izvozom v Italijo čez 1 do 2 meseca in tudi s tem, da bomo nekaj živine prodali v Palestino in Malto. Cene v Italiji so sedaj precej povoljne. Kakšne pa bodo takrat, ko bomo začeli izvažati, pa je težko napovedati. Izvoz v Palestino in Malto pa praktično za nas ne pride v poštev. Radi dolgega prevoza po morju, pri katerem shujša tudi najbolj pitana živina, se za ta trg kupuje mršavo blago in od pasem, ki dolgo gladovanje na transportu vzdrže. Takšne pasme sta hrvaška in bosanska buša, medtem ko je pri naših nežnih pasmah smrtnost zelo velika. Kupci torej ne bodo pri nas nakupovali.

Zmanjšanje posevnih površin v Ameriki. Vsled velikih zalog pridelkov so primorane Združene države Amerike zmanjšati posevne površine, zlasti pri pšenici. Njena površina se bo napram lani zmanjšala za 5 milj. akrov (4046 m²). Nespremenjene naj ostanejo površine za bombaž, koruzo, tobak in riž. Da bi se zmanjšanje površine pri pšenici doseglo, oziroma da se pri nekaterih posevkih ne bi površine povečale, kar bi povzročilo nestanovitnost cen, se bodo izplačevale kmetovalcem premije in sicer 20—27 centov (1 cent

= 45 para) za bušel (35.24 l) pri pšenici, pri koruzi 14—15 centov, pri bombažu 3.6 do 3.8 centa za funt (453 gr) in pri rižu 22—23 centov za 100 funtov, če posejejo predvideno površino za te posevke z drugimi.

Zmanjšanje svetovne trgovine ugotavlja berlinski institut za proučevanje konjunktura, kar se opaža skoro v celem svetu. V drugem polletju 1938 je svetovna trgovina napram istem razdobju v letu 1937. nazadovala za 12.5% po količini, oziroma 16% po vrednosti. Upoštevati je, da višek razvoja svetovne trgovine od leta 1932. dalje zaznamuje drugo tromesečje leta 1937. Od takrat pa se opaža stalno nazadovanje, vendar pa izgleda, da se je v tretjem tromesečju 1938 ustavilo. V vezi s tem je seveda zmanjšana tudi izvoz iz industrijskih držav. To upadanje je zelo različno v raznih državah, največje je zaenkrat na Japonskem. Medtem ko se izvoz iz Nemčije in Anglije ravna nekako po povprečnem nazadovanju, je opaziti pri sev. Ameriki, da je tam izvoz že začel zopet naraščati. Seveda povzroča nazadovanje izvoza znižanje cen, ker se je konkurenca povečala.

Naša država kot pretežno kmetijska, znižanja cen industrijskih izdelkov ne občuti, prvič, ker nimamo lastne industrije, ki bi bila navezana na izvoz, a drugič, ker plačujemo uvožene industrijske potrebščine s kmet, pridelki in drugimi surovinami. V kolikor so cene uvoženih predmetov manjše, toliko tudi manj utržimo za pridelke in surovine, tako da so ostale „škarje“ isto tako pogubne za našega konzumenta.

Naraščanje cen zemlji na Madžarskem. V zadnjem času je cena zemljišč močno narasla. Za prvovrstna polja v ravnini se plača 2500—3000 pengov (po 10 din) za kat. oral. Srednje dobra zemlja, sposobna za vse kulture, stane 1300—1500 pengov. Celo za peščenato zemljo se zahteva 900 do 1000 pengov. Zemlja, ki za poljsko kulturo ni pripravna, pa je uporabljiva za travnike in sadonosnike, se plačuje po 500 do 600 pengov po kat. oralu.

Cikorijev koren je vrgel leta 1938. kmetovalcem v okolici Bjelovara več kot milijon dinarjev. V drugih srezih so dobili kmetje še več, ker je proizvodnja cikorijske bolj razširjena! Na skrbno obdelanih poljih je pridelano do 170 mtc na kat. oral, kar znaša pri odkupni ceni din 42.— za 100 kg prav lep dohodek. Kmetje so napravili pogodbe s tvornico Frank in Sinovi v Zagrebu že spomladi, tako da sta jim bila ceno in odkup korena s posajene površine zagotovljena. Tako kmet ni imel rizika, ki ga sicer donašajo menjajoče se cene na trgu.

Cikorijo bi se moglo tudi pri nas prav uspešno proizvoditi. Seveda bi se morala osigurati proizvodnja večje količine v posameznih okoliših, ker se sicer tvornici ne izplača organizirati proizvodnjo in prevzem pridelka. Ravno tako bi morala pobuda za

uvvedbo te kulture priti od kmetovalcev samih ali njihovih lokalnih organizacij, ker zaslužka nikdo ne nudi.

V okolici Sombora so prav dobro uspeli poskusi proizvodnje bombaža. Tlo in podnebje sta v Vojvodini bolj povoljna kot v Južni Srbiji in tudi kakovost pridelka je boljša, ker je vlakno daljše kot ameriškoko, kar olajša predelavo. Gojenje bombaža v lastni državi bi bilo za naše narodno gospodarstvo od velikega pomena, saj moramo sedaj vso potrebo uvažati. Pa tudi za kmetovalce bi mogla biti ta kultura prav rentabilna, posebno v vlažnih nižavah vojvodinskih rek, ker ne bi bili navezani le na sejanje pšenice, pri kateri se cene v toku let močno menjajo.

Akcijo za pitanje svinj je razširila Nemčija tudi na bivšo Avstrijo. Reichstelle za živino in živinske proizvode sklepa s kmetovalci pogodbe, po katerih se obveže dobaviti jim koruzo, rezance od sladkorne repe in drugo krepko hrano, medtem ko se kmetje obvežejo, da bodo debele svinje za najmanj 100 kg teže v določenem času pripeljali na trg. Nemčija namerava na ta način zmanjšati uvoz iz obmejnih držav, kar bo seveda povzročilo padec cen debelim svinjam tudi pri nas. Vsled opadanja našega izvoza v neklirinške države in pomanjkanja svobodnih deviz v našem narodnem gospodarstvu, sicer trenutno nismo zainteresirani na izvozu v kliringu v Nemčijo. Zato je naše trg. ministrstvo začelo omejevati ta izvoz in je tudi zmanjšalo odkupne cene pri svinjah za 75 para pri kg, a pri govedu za 50 para. Postoji namreč upanje, da bo potem postal vsled znižanja cen rentabilen tudi izvoz v neklirinške države, ter bomo tako prišli v posest deviz, ki jih rabimo predvsem za nakup surovin za industrijo. V kolikor se bodo te nade uresničile, bo pokazala bližnja bodočnost. Bati pa se je, da bo Nemčija svojo organizacijo pitanja domačih svinj tako spopolnila, da pozneje ne bo več reflektirala na uvoz iz naše države. Na drugi strani se čuje, da čehoslovaško kmetijsko ministrstvo izdeluje načrt zakona o prisilni organizaciji rejcev svinj in goved. Organizacija se bo izvedla v tem smislu, da se živalska proizvodnja centralno uredi. Tako se lahko zgodi, da bo v letu 1939. izvoz živine še bolj padel kot v letu 1938. in da bodo za našo živinorejo nastopili neugodni časi, ker domači konzum mesa ne narašča v istem razmerju, kakor opada izvoz.

Naš izvoz zdravih zelišč v prvih 10 mesecih leta 1938. je znašal 2376 ton v vrednosti 15 milijonov dinarjev. Kamelic je izvoženo za 4 milijone, buhača za 3 milij., lipovega cveta za 2 milij., a ostalo odpade na druga zelišča.

Glavni trg, kamor se naša zelišča izvažajo, je Hamburg, nekaj tudi Francija, severna in južna Amerika, medtem ko je Italija kot posrednik za naš izvoz skoro popolnoma izgubila svojo nekdanjo važnost.

Na trgovino z zelišči neugodno vpliva dejstvo, da smo se skoro popolnoma navezali na hamburški trg. Nekdaj je Hamburg kot posrednik mnogo izvažal v prekomorske države, tako da smo prodajali le del blaga v kliringu, a ostalo v svobodnih devizah.

S tem, da so velike demokratične države, predvsem Amerika, Anglija in Francija začele Nemčijo gospodarsko bojkotirati, kupuje Nemčija od nas le to, kar rabi za lastno uporabo ali svojo industrijo. Seveda plača v kliringu, kar nam z ozirom na valutno politiko ni po godu. Zadnji čas občutimo tudi, da velike demokratične države nečejo kupovati od nas niti direktno, ter tako prehaja bojkot proti Nemčiji tudi na nas. Potrebna bo velika delavnost naših trgovinskih zastopstev ter uvesti bomo morali druge in ne samo obrambne mere proti uvozu iz neklirinških držav, če bomo hoteli naš izvoz v te države obdržati na sedanji višini in očuvati stabilnost naše nacionalne valute. Še bolj kot v mednarodni politiki je v gospodarskih odnošajih načelo proste roke umestno, ker sicer bomo plačali račun za države, na katere se naslanjamo.

Naši člani.

† Lojze Bec.

Zavratna pljučnica je strla v 64. letu starosti neumornega delavca Alojzija Beca, posestnika v občini Št. Janž na Dolenjskem. Mnogo let je bil načelnik podružnice Kmetijske družbe in kot tak mnogo storil za napredek kmetijstva v svojem okolišu. Delavni mož ni manjkal pri nobenem delu v prid splošnosti. 35 let je bil tudi odbornik občine in 2 krat župan. Za svoje delo je sprejel tudi najvišje priznanje, saj je bil odlikovan z redom Jugoslovanske krone in enemu njegovih sinov je blagovolil Viteški Kralj Aleksander I. botrovati pri krstu.

Vsi kmečki pokreti bodo sedaj pogrešali njegove tehtne nasvete in nesebično delo. Narod pa ga bo ohranil v hvalčnem spominu, saj je od njega sprejemal le dobrote.

Kazalo za „Kmetovalca“ za leto 1938. dobijo naročniki brezplačno, če se zanj oglasijo.

Vabilo

k letnim občnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

Dne 22. januarja 1939:

Podružnica: Loka pri Zid. mostu ob 8.30 v Gasilnem domu.

Dne 29. januarja 1939:

Podružnice: Bizeljsko ob 9. uri v šoli na Sušici; Dravlje ob 15. uri pri Bežjaku; Ljutomer ob 9. uri v meščanski šoli; Gornjiškob ob 8. uri v šoli; Dobrova ob 7.30 pri Fr. Suhadolcu.

Dne 2. februarja 1939:

Podružnice: Ptuj ob 8.30 pri Mihi Brenčiču; Dol pri Ljubljani ob 13. uri v šoli; Ponikva ob 1. ž. ob 9. uri v občini; Šiška ob 14. uri v Gasilskem domu; Slov. Bistrica ob 9.30 v hotelu „Beograd; Zadrebča dolina ob 8.30 v šoli v Gornjem Gradu.

Dne 5. februarja 1939:

Podružnice: Tacen ob 14. uri pri Koširju; Ježica pri Ljubljani ob 10. uri v Gasilskem domu.

Dne 26. februarja 1939:

Podružnice: Stražišče ob 13. uri pri nač. Rozmanu P.; Vodice po jutranji sv. maši pri „Florjanu“.

Načrt za razdelitev nagrad naročnikom.

Določene so nagrade v vrednosti od din 10[—] do 1600[—], ki se bodo javno in nepristransko po žrebu razdelile. Razdelile se bodo naslednje nagrade:

1 mlatilnica din 1600[—],

1 plug din 850[—],

1 reporeznica din 630[—],

1 osipalnik din 500[—],

1 škropilnica din 440[—],

1 gnojnična sesalka din 400[—],

2 obračalni glavi à din 225[—], 1 škropilnica din 200[—], 1 ročni okopalnik din 150[—], 1 brzoklepalnik din 100[—], 10 saksonia-aparatov à din 100[—], 10 trokarjev za teleta à din 50[—], 80 nagrad v vrednosti din 15[—] do 25[—] in tolikokrat po 10 kg nitrofoskala ali Tomaževe žindre, da bo vrednost vseh nagrad znašala 3 kratno vsoto števila naročnikov.

Pravico do nagrade imajo vsi naročniki brez izjeme, stari in novi, ki:

1. pri podružnicah, centrali ali naših skladiščih poravnajo v celoti naročnino din 25[—] za leto 1939. do 15. februarja 1939 in 2. izpolnijo odrezek, ki se nahaja pod to objavo.

Opozarjamo, da se za razdelitev nagrad ne bodo upoštevale druge prijave, kot le odrezki pod to objavo, bodisi iz „Kmetovalca“ ali iz ponatisnjenih letakov. Odrezke je točno izpolniti z osebnimi podatki in jih predati podružnici, ki je dolžna na njih potrditi prejem naročnine. Komur ni mogoče predati odrezka podružnici, ga lahko odda obenem z naročnino v naših skladiščih, ali pa pošlje oboje na naš naslov.

Dan žrebanja bo objavljen v „Kmetovalcu“.

Strokovni časopis je danes potreben vsakemu praktičnemu kmetu bolj kot kdaj prej, saj bomo svoje gospodarstvo in proizvodnjo mogli prilagoditi novim potrebam trga in življenjskim možnostim le, če bomo sproti poučeni o vsem, kar je za kmetijsko stroko s katerega koli ozira važno.

Kmetovalci, naročajte se na edini, vsestransko strokovni list „KMETOVALEC“.

Odrezati!

Podružnica „Kmetijske družbe r. z. z o. z.“ v

Izjavljam, da se naročujem za leto 1939. na strokovni list „KMETOVALEC“ in da sem danes vplačal naročnino din 25[—]. Obenem prosim, da se me pri razdelitvi nagrad upošteva.

List se naj pošilja na naslov:

(ime)

(bivališče)

(zadnja pošta)

Naročnino din 25[—] sprejel:
(pečat podružnice in podpis nabiralca):

Podpis:

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 3 ^o - ogl. takse	$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 ^o - ogl. takse	1 cela stran = Din 1600 ^o - + Din 60 ^o - oglj. takse
$\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7 ^o 50 " " "	$\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30 ^o - " " "	(26 x 20 cm = 520 cm).
$\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7 ^o 50 " " "	$\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30 ^o - " " "	

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din in 3 Din ogl. taksa.
Upravništvo ne prevzema posredovanja.
Vsakega 12. v mesecu se zaključni sprejemanje oglasov za prihodnje število.

Nakup sadjevca!

Večjo količino dobrega sadjevca kupi „Kmetijska podružnica“ v Zagorju ob Savi. Pošljite ponudbo z navedbo cene in količine! 4

Vinske trte!

Zametova črnina, rdeča kraljevina, laški rizling, zeleni silvanec, beli burgundec, biser iz Csabe, muškata Hamburg i. t. d. 1 in 2 letne nudi trsnica Ferle, Svibno, p. Radeče pri Zid. mostu. 3

Predica skrbno predi, prav lepo nit naredi

in jo daj v tkanje tkalnici „Krosna“ v Ljubljani — Zrinjskega cesta 6. Tam dobiš poceni domače platno. 2

Zmleti deteljni odpadki

vsebujejo 37% beljakovin in toličče ter so lanenim tropinam enakovredno močno krmilo. 100 kg Din 90,— pri Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska 5. 78

Brinje in fige za žganjekuho

dobite najceneje pri trvdki Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 8. 83

VELIKA
BLASNIKOVA

PRATIKA

Je izšla

1939

Vinogradniki pozor!

Nudim prvovrstne cepljene trte „Trsnega izbora“ na vseh ameriškanih podlagah po nizki ceni. Jože Bra-tuša, trsnicar, Ljutomer. — Cenik zastoj! 74

Seme in sadike

vsakovrstnega drevja (tudi divjake in material za žive meje) dobite pri firmi „Suma“, Zagreb, Boško-vičeva 33. Zahtevajte cenike. 70

Brinje, fige in slive

nudi Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. 79

Šivalne stroje

prvovrstnih znamk, ki šivajo naprej in nazaj, štikalo, štopajo, kupite najceneje pri nas. Rabljeni stroji vedno na zalogi. Nova trgovina, Ljubljana, Tyrševa c. 36. 45

Oskrbnik,

absolvent kmetijske šole, samski, verziran v vseh pa-nogah kmetijskega gospodarstva išče službo. Dopise na upravo „Kmetovalca“ pod „Stalno mesto“ št. 68.

Poceni naprodaj

več šivalnih strojev Singer, Pfaff in raznih drugih z 20 letno garancijo. Kolesa, otroški vozički, radio aparati in mnogo vsakovrstnih drugih predmetov, ki odgovarjajo popolnoma, a so zato več ko polovico cenejši, edino pri

„Promet“ nasproti Križanske cerkve v Ljubljani.

ŠPEDICIJA

TURK

LJUBLJANA

prevzema:

Ocarntenje

vsakovrsne robe hitro in po najnižji tarifi. Vse informacije brezplačno. Telefon interurban 24-59. Vilharjeva cesta 33 (nasproti nove carinarnice).

Prevažanje

vsakovrstnega blaga v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi kot tudi z avtomobil. - Telefon int. 21-57. - Masarykova c. 9 (nasproti tovarnega kolodvora).

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica 50

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila v tuzemstvo in inozemstvo, Safe-deposits itd.

Zahtevajte pri Vašem trgovcu „Naš čaj“! Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Na prodaj pri:

Kmetijski družbi r. z. z o. z.
v Ljubljani

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70x50 cm s primernim obešalom in okvirjem. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100°.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

J. Blasnik nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

USTANOV.
LETA 1828

»SLAVIJA«

jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

Zavarovanja: požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine itd., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Gosposka ulica 12. Telefon 21-76 in 22-76.

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY

LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

**Laneno olje, firnež, barve,
lake, kit, lan, tropine**

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodneje kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Sadjarji!

*Za zimsko zatiranje drevesnih škodljivcev
in bolezni uporabljajte:*

Avenarius - DENDRIN v 8 do 10%ni raztopini

Avenarius - NEO - DENDRIN v 4 do 5%ni raztopini

NEO - DENDRIN ima dvojno jakost kakor
DENDRIN

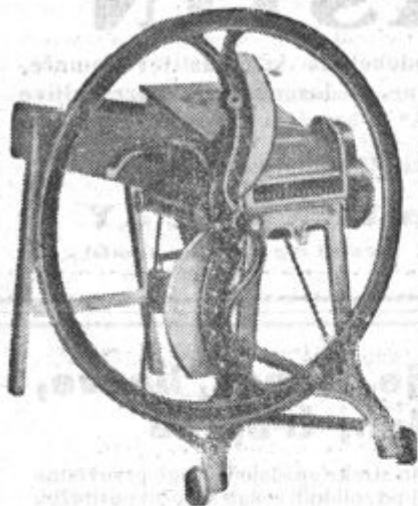
Avenarius - MIXDRIN v 6 do 7%ni raztopini

MIXDRIN se za škropljenje lahko zmeša z 2%no
bordoško brozgo. S tem se prihrani eno spomladansko
škropljenje s samo bordoško brozgo.

Žvepleno - apneno brozgo „HRASTNIK“ 22° Bé

PROIZVAJA: Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d., Hrastnik,
oddelek za proizvodnjo sredstev za zaščito rastlin.

Prvo domače podjetje
za izdelavo
poljedelskih strojev:

- mlatilnic
- slamoreznic
- reporeznic
- sadnih mlinov
- sadnih stiskalnic
- gnojničnih črpalk
- gnojničnih razpršilcev
- itd. itd.

A. KREMŽAR

Strojno podjetje

Ustanovljeno l. 1909

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Telefon Ljubljana 705. Čekovni račun 14.875

Zahtevajte ponudbo ali pa brezplačni obisk našega zastopnika

Najboljše sredstvo za varovanje
sadnega drevja pred boleznijo in
poškodbami

LOHSOL sadni
karbolinej

varuje Vaše sadno drevje pred poškodbami
in boleznijo.

Dobi se pri:

Kmetijski družbi r. z. z o. z. v Ljubljani

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE IN CENIKE.

S. KUNDE
& SOHN
DRESDEN

Tovarn. znamka

Zaščitni znak

Pristne **KUNDE** okulacijske nože
trtn. drev. vrtn. škarje
dobite pri
Kmetijski družbi v Ljubljani

Ogibajte se posnetkov z znakom: „DRESDNER MODELL“

**KMETSKE HRANILNI
IN POSOJILNI DOM**

Telefon:
štev. 28-47

v Ljubljani

Brzojavi:
„Kmetiskidom“

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun Pošte hranilnice štev. 14.257
Račun pri Narodni banki.

Nove vloge

vsak čas razpolož-
ljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi
popolno varnost.

Otvarja tekoče račune.

Eskontuje menice.

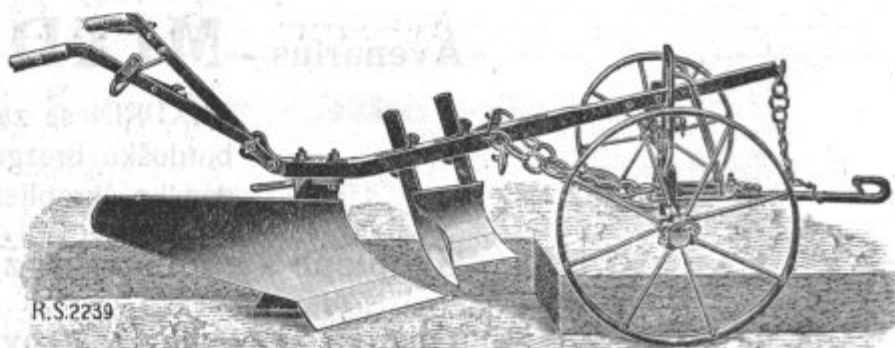
Daje kratkoročna posojila.

Izvršuje ostale denarne posle.

ZAUPAJTE DENAR

DOMAČEMU ZAVODU!

SACK-ovi
plugi
so najboljši!

R.S.2239

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih.